

kyyhkynen

Nostetaan masto ja levitetään lakana, kiristetään köydet, pystytetään telttä, juhlatelttä, rakennetaan katsomo ja riisutaan vaatteet, käynnistetään rumpali, palkataan taikuri ja lypsetään tiikeri, täytetään maidolla klovnin pistooli. Aamu, aamulla siivotaan, tuuletetaan lakana ja lasketaan trapetsi, vaihdetaan ilma ja tirehtööri, rullataan käärme, lukitaan häkki ja murhataan taikuri. Pestään kädet, puetaan vaatteet, kammataan tukka ja rakennetaan telttaan alttari.

Teologi&usko

02/05

TOIMITUS

Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistyksen julkaisu vuodesta 1853

153. vuosikerta

<http://www.tyt.fi>

Päätoimittaja

Lauri Paavola

lauri.paavola@helsinki.fi

Toimitussihteerit

Atte Tahvanainen

Laura Liikanen

Toimittajat

Riikka Lindström

Johanna Ylärinta

Sisällys

2

Taittäjä

Paula Niemelä

Ilmoitusmyyjät

Nani Huovinen

nani.huovinen@helsinki.fi

Painos

2000 kappaletta

Vuosikerta 10 euroa

Tilaukset p.(09) 631 591

Irtonumeron arvo 3 euroa

Toimituksen osoite

TYT / Kyyhkynen

PL 33

00014 Helsingin Yliopisto

3 Pääkirjoitus

Lauri Paavola

6 Ajan hermoilla

Lauri Paavola

8 Puheenvuoro

Sammeli Juntunen

9 Kommentti

Ilkka Pyysiäinen

10 maailmanpyörässä

Katri Uutela

11 Ei koskaanko

Milla Härmä

12 Kirjakatsaus

Laura Liikanen

14 Opiskelijan perspektiivi

Johanna Ylärinta

19 Kirjeitä protestanttisesta Roomasta

Mikko Sammalkivi

20 Miska Mäntymaa tutkii hyppäämistä

21 Puheenjohtajalta

Janne Keränen

22 Toimittalta

Laura Liikanen

24 Kirkon ja yliopiston suhteessa on ylä ja alamäkeä

Laura Liikanen

27 Opettajan haastattelu

Riikka Lindström

30 Pappihaastattelu

Atte Tahvanainen

Kannen runo: Risto Oikarinen

Kristillisessä mediassa on kevään mittaan keskusteltu kirkon uskosta. Ensin Kyrkpresen varoitti piispa **Erik Vikströmin** suulla kirkkoa rappiosta. Vikström näkee rappion merkkejä esimerkiksi siinä, että harhaoppeja levittävä **John Shelby Spong** saapuu jälleen eksyttämään suomalaisia kaidalta tieltä. Muutama viikko myöhemmin Kotimaa tavoitti piispa **Wille Riekkisen**. Tämä paljasti olevansa Spongin kaveri ja kutsuneensa uudehkoja ajatuksia omaavan anglikaanipiispan Suomeen 'haastamaan asioista'. Sen sijaan, että Riekkinen olisi ollut pahoillaan rappion tuomisesta Suomeen, hän analysoi Spongin vierailun herättämän pelon ja värinän kertovan heikosta itsetunnosta. Samalla kun sanomalehdet selvittivät kuka sanoi milloinkin ja mitä, teologian opiskelija söi kynsiään ja pohti mistä oikeastaan on kysymys. Koska Riekkisen ja Vikströmin leimaaminen kirkon rappion ja huonon itsetunnon maskoteiksi ei teologia tyydytä, hän kysyy itseltään voisiko nälviminen kertoa siitä, että jotain tärkeää jää sanomatta ääneen?

ERIK SEKÄ WILLE, LÄHTI MEDIAHIPPASILLE

Pintapuolinen katsaus piispojen argumentointiin, selventää asiaa kummasti. Vikströmin mukaan historialliskriittinen raamatuntutkimus on etäännyttänyt uuden pappissukupolven Jumalan Sanasta. Vikströmin mielestä Raamatun asettaminen tutkimuspöydälle on siis johtanut siihen, että Raamattu on menettänyt sille aikaisemmin kuuluneen auktoriteetin Jumalan Ilmoituksena. Nykypappi ei kumarru Raamatun edessä, kuten Vikströmin nuoruudessa oli tapana, vaan vetää Raamatun polvilleen oman ymmärryksensä eteen. Ihmisestä on tehty kaiken mitta, lataa Vikström murheellisena.

Riekkisen argumentointi nojaa puolestaan monikulttuurisessa yhteiskunnassa yleisesti hyväksytyyn väittämään. Erilaisuutta kohdatessa ei tarvitse hötkyillä, mikäli omaa vahvan itsetunnon. Kun on kyse uskosta puhutaan uskonnollisesta identiteetistä. Muslimin kohtaaminenkaan ei ole Raamatun auktoriteettiin uskonsa ankkuroivalle yhtä jännittävää, kuin erilaisen raamattukäsityksen omaavan kristityn kohtaaminen. Tämä johtuu siitä, ettei Jumalan Sanaan turvaavan kristityn toivo olekaan hänessä itsessään, vaan hyökkäyksen kohteeksi joutuneessa opissa. Siis sellaisessa raamattukäsityksessä, jota perusluterilaisen on vaikeampi hyväksyä kuin Koraanin auktoriteettiin turvaavan muslimin.

Piispojen mediahippailun takana on siis kaksi erilaista näkemystä siitä, mistä uskomisessa on kyse. Asetelma kuvastaa kirkkokansan jakautumista säilyttäjiin ja uudistajiin. Suomessa vuosikymmeniä jatkunut kränä on johtanut siihen, että turhautuneet osapuolet piikittelevät toisiaan omista lähtökohdistaan käsin. Vaikka se on sivusta seuraaville kelpo viihdettä, olisi silti mielekkäänpää käydä teologista keskustelua aivan uusista lähtökohdista. Silloin mukaan pääsisivät nekin jotka eivät ole myyneet uskoaan kumpaankaan leiriin.

XP

RAAMATUN KRIITTINEN TUTKIMINEN SELVENTÄÄ KIRKOLLE MIKÄ KRISTINUSKOSSA ON KESKEISTÄ

Lauri Paavola

Kun Lars Aejmelaeus nousi saarnapöytänsä Helsingin Tuomiokirkossa 5.päivä helmikuuta 1985, kuulijakuntaa ei tarvinnut hiljentää kurkkua rykimällä. Edellisellä viikolla kristinuskon palikat oli viskattu ympäri kansankirkon lattiaa tutkijaprofessori Heikki Räisäsän toimesta. Tieteellistä raamatuntutkimusta syytettiin, ettei se hajottaessaan kristinuskon perinteisiä käsityksiä, tarjonnut uutta tilalle. Tuomiokirkon penkkiriveillä istuvat teologian ylioppilaat odottivat, josko eksegetiikan professuurin viransijaisuutta hoitava Aejmelaeus olisi kipeästi kaivattu poikkeus.

Raitiovaunun kolina kiipeää Aleksanterin kadulta teologisen tiedekunnan kolmanteen kerrokseen. Eksegeetin työhuoneessa soinnut klassinen musiikki on väistynyt haastattelun apuna toimivan nauhurin tieltä. Huoneen seinät peittävä kirjahylly on ahdettu täyteen tutkimusta. Toisella seinällä roikkuu maalauksia joiden esittämät kuvat eivät tule jäämään toimittajan mieleen. Vuodesta –87 lähtien eksegetiikan professuuria hoitanut Aejmelaeus innostui aikoinaan Raamatun tutkimuksesta kreikan kielen opiskelujen myötä. Professorille Uuden Testamentin alkukielessä esiintyvien vivahteiden huomaaminen suuri kokemus, sillä mikään käännös ei koskaan auta ymmärtämään tekstiä niin kuin alkukieli. Jos kirkossa olisi syvempää eksegeettistä sivistystä ja rohkeutta ei keskustelu esimerkiksi naispappeudesta olisi koskaan saanut sellaisia mittasuhteita kuin se nyt on saanut, toteaa Aejmelaeus työhuoneessaan ja katsoo ikkunasta ulos.

Fundamentalistisen raamatuntulkinnan synnyttämä avuttomuus on professorin mukaan sitä, kun ajatellaan jokaisen jakeen Raamatussa olevan yhtä arvokas ja samalla tavalla totta. Hänen mukaansa kirkon olisi tieteellisen raamatuntutkimuksen pohjalta mahdollista tehdä johtopäätöksiä siitä mikä kristinuskossa on keskeisintä ja mikä perinteen tuomaa lisäpainoa. Esimerkiksi käsitys Jeesuksen syntymisestä neitseestä ei Aejmelaeuksen mukaan ole keskeistä kristinuskossa. Neitseestäsyntymisoppi ei näet kuulunut kaikkein varhaisimpaan kristinuskoon, vaan tulee esille vasta myöhemmin Luukkaan ja Matteuksen evankeliumeissa 80-90 jkr. Eikä tämän kaltaisten johtopäätösten tekoon tarvita kuin ripaus eksegeettistä logiikkaa, sanoo Aejmelaeus ja viittaa Markuksen evankeliumin tarinaan, jossa Jeesuksen äiti tuli hakemaan poikaansa kotiin, koska pelkäsi tämän vihoittavan fariseusten mielet puheillaan Jumalan valtakunnasta. Markuksen mukaan Jeesuksen vanhemmat olivat täysin ymmällään poikansa tempauksista. Jos vanhemmat olisivat olleet tietoisia Matteuksen ja Luukkaan esittämistä asioista, heidän olisi täytynyt käsittää tapahtumien kulku eri tavalla. Matteuksen ja Luukkaan evankeliumien lähtökohtana onkin usko Jeesuksen ylösnousemukseen. Kiinnostus Jeesuksen lapsuuteenkin johtuu juuri tästä. Koska evankelistoilla ei ollut muita lapsuuteen liittyviä lähteitä, he selasivat Vanhan Testamentin ennustuksia Messiaasta. On aivan luonnollista, että Jesajan kirjan ennustus neitsen raskaaksi tulosta uskottiin todeksi. Aejmelaeus huomauttaa, että jos ensimmäiset kristityt raamatuntutkijat olisivat lukeneet tekstinsä alkukielellä, väärinymmärrystä ei olisi tapahtunut. Alkuperäinen teksti puhuu nimittäin nuoresta naisesta eikä neitseestä. Edes käännetty kreikan kielen versio ei ole asian suhteen yksiselitteinen.

KUN TOIMITTAJA EHDOTTAÄ EKSEGEETILLE YRITYSTÄ YMMÄRTÄÄ TIETEELLISEN RAAMATUNTUTKIMUKSEEN LIITTYVÄÄ NÄRÄÄ, PROFESSORI ALKAA PUHUMAAN TYTTÄRENSÄ LAPSESTA.

Päätelyt ajavat johtopäätökseen, johon professori on tullut toimittajan vielä leikkiessä legoilla: Koska neitseestäsyntymisoppi tulee kristinuskoon mukaan varsin myöhään, eikä sitä ei löydy edes Paavalilta, tulivat alkuseurakuntalaiset hurskaaksi ilman erästä uskontunnustuksemme kohtaa. Mutta kun johdonmukaisuudesta innostunut toimittaja ehdottaa uskontunnustuksen neitseestäsyntymiskohtaa viskattavaksi eksegetiikan laitoksen roskakoriin, professori selittää, ettei logiikan soveltaminen uskontunnustukseen onnistu samalla tavalla kuin Raamattuun. Se johtuu siitä, että Raamatun kertomusten tarkoituksena on välittää erilainen totuus, eksegeetti selventää. Toimittaja saa kuulla, että on suorastaan Raamatun sanoman vastaista kertoa Raamatun tapahtumista historiallisina totuuksina. Sitä paitsi siinä sotketaan kaksi Raamatun käsittämiseen liittyvää tasoa toisiinsa.

Haastattelua varten taustatyötä tehnyt toimittaja muistaa löytämänsä sanomalehti Kalevan, kaksikymmentä vuotta sitten julkaistun Aejmelauksen Tuomiokirkossa pitämän saarnan. Sehän käsitteli juuri tätä. Jeesuksen Johanneksen evankeliumissa kuvatusta ruokkimisihmeestä innostuneet kuulijat halusivat tehdä leivän monistajasta kuninkaan. Jeesus puolestaan korosti, että ainoa oikea suhde häneen rakentuu uskoon ja sanaan pitäytymisen varaan. ”Henki on se, joka eläväksi tekee; ei liha mitään hyödytä. Ne sanat, jotka minä olen teille puhunut, ovat henki ja ovat elämä.” Jeesus paljasti opetuslapsijoukon aikeet lihaksi, eli asenteeksi joka unohtaa itsekkyydessään Jumalan, selitti Aejmelaeus saarnapöytästä ja ottaa avuksi kielikuvia: Opetuslapset halusivat valjastaa Jumalan lähettilään maallisten toiveidensa ja pyrkimyksiensä vankkureiden vetäjäksi. Myös uskonnollisuus jossa tietoisesti tai tiedottomasti halutaan todisteita uskomme kohteen totuudesta, on Jeesuksen sanoman asettamista omien tarkoituksien palvelukseen. Jos Raamattu olisi täydellinen ja virheetön Jumalan ilmoitus, kuten eräät piirit väittävät, olisi kaikkien ihmisten pakko uskoa sen todistukseen. Ja koska eksegeetti ei halunnut jättää sanomaansa arvailujen varaan, väännettiin vielä rautalankaa: Jos kaikki olisi todistettu, ei uskolle jäisi sijaa. Vasta sanan epätäydellisyys tekee mahdolliseksi sellaisen sanan varassa elämisen, mihin Jeesus päivän tekstissä kehottaa. Aejmelaeuksen uskon aakkosille oli kysyntää teologian ylioppilaiden keskuudessa 80-luvulla, sillä silloin Raamatun tulkinnasta käytiin kiivasta väittelyä. Heikki Räisäsen räikeät esiintymiset mediassa olivat johtaneet yleiseen sekasortoon ja kirkossa mietittiin tosissaan tieteellisen raamatuntutkimusten suhdetta kirkon tunnustukseen.

5

RAAMATUN TUTKIMINEN JA TULKITSEMINEN OVAT ERI ASIOITA

Samaan aikaan kun Kyyhkysen tuleva toimittaja juoksi kultamitalin kultapossukerhon Hippokisoissa ja ompeli Hanoi Rocks in selkälipun farkkutakiin, Suomen mediassa keskusteltiin Raamatusta. Keskustelu oli saanut alkunsa kun teologisesta tiedekunnasta virkavapaalla ollut Suomen akatemian tutkijaprofessori Heikki Räisäsen raotti raamatuntutkimuksen ovea tavalliselle kirkkokansalle. Suomen Kuvalehdessä tammikuussa –85 ilmestyneessä artikkelissa Räisäsen kritisoi kirkkoa siitä, että se sivuuttaa raamatuntutkijoiden keskuudessa yleisesti hyväksytyt tutkimustulokset. Kristilliseen uskoon liittyvien legendojen ja myyttien esittäminen historiallisina totuuksina oli Räisäsen mielestä kyseenalaista.

Piispojen olisi tuotava rehellisesti esiin Raamatun, usein ristiriitaiset ja moniselitteisiä oppeja sisältävät, ihmisten kirjoittamat historialliset todistukset. Puheet siitä, että Raamattu on ihmisen kirjoittamaa Jumalan Sanaa ainoastaan hämmentävät. Sellaiset puheet nimittäin mahdollistavat fundamentalistinen raamatuntulkinnan, joka pitää Raamattua erehtymättömänä auktoriteettina. Äärimmäinen suhtautuminen on johtanut Raamatun välineellistämiseen poliittiseksi aseeksi. Kirkon penkissä poseeraava Räisänen piti ongelmallisena myös sitä, että kirkko perustaa oppinsa vähiten luotettaviin Uuden Testamentin teksteihin; Johanneksen evankeliumiin ja Paavaliin, jonka teologia perustui välillisiin lähteisiin. Räisäsen mukaan kirkko oli sitoutunut julistuksessaan toissijaisiin asioihin, kuten Jeesuksen kuoleman teologiseen merkitykseen syntien sovituksista. Evankeliumeihin sisältyy liian vähän Jeesuksen omia, historiallisesti luotettavia lausuntoja ristinkuoleman merkityksestä. Räisänen kertoo Kuvalehden lukijoille, että kaste- ja lähetykskäsky ovat Matteuksen, ylönousseen Jeesuksen suuhun asettamia lisäyksiä. Papiston keskuudessa näistä kysymyksistä voidaan puhua, mutta harva uskaltaa viedä kysymyksiä saarnatuoliin, Räisäsen paljastaa. Pelkoon on syynä sekä taloudellinen riippuvuus kirkosta, että tutkimuksen avaamien näköalojen aiheuttamat henkilökohtaiset vaikeudet papeille itselleen. Kirkolla on puolestaan taipumus lakaista hankalat asiat maton alle. Esimerkiksi Jeesuksen lopun aikojen ennustuksista vaietaan kun ei muuta osata. Jeesukseen mukaan maailmanloppu oli odotettavissa apostolien elinaikana, historiallisesta näkökulmasta katsottuna hän erehtyi. Räisäsen peräänkuuluttaakin kirkkoa jossa vaikeistakin asioista voisi keskustella avoimesti.

6 Eikä Suomen Kuvalehden haastattelun jälkeen ollut edes vaihtoehtoa. Sanomalehdet alkoivat sylkeä piispojen lausuntoja, kirkkoherrojen kirjoituksia, raamatuntutkijoiden haastatteluja ja maallikoiden mielipiteitä. 80 –luvun lopulla lehtiä lukeneella kirkkokansalla oli jokaisella näkemys Raamatun oikeasta tulkinnasta. Uuden Testamentin professuurin paikalta piispaksi siirtynyt Aimo T. Nikolaisen laatima vastaus Räisäsen kritiikkiin ilmestyi viikon viiveellä. Nikolainen torjui Räisäsen väitteen eksegeettisten tutkimustulosten pimittämisestä kirkkokansalta viittaamalla lukioiden oppikirjoihin. Piispan mielestä oli myös ymmärrettävää, etteivät papit käsittele saarnoissaan johdanto-opillisia pohdintoja. Räisäsen väite, jonka mukaan piispat käyttäisivät raamatuntutkimuksen tuloksia valikoivasti, oli Nikolaisen mielestä epäoikeudenmukainen, sillä valikointi on täysin perusteltua. Kaikilla teksteillä ei ole kirkolle yksinkertaisesti käyttöä. Esimerkiksi Joosuan sotaisilla teksteillä ei ole käyttöä kirkon rauhantyössä. Pelastuksen kysymyksiin keskittyminen on puolestaan ominaista juuri luterilaiselle kirkolle.

Tieteellisen raamatuntutkimuksen ja kirkon uskon väliseen jännitteeseen Nikolainen näkee kolme keskeistä syytä. Ensimmäinen on Raamatun tekstien vapaan tieteellisen tutkimuksen kieltävä, Amerikasta saapunut fundamentalismi jonka raamattukäsitys perustuu varsin myöhään syntyneisiin erityisoppeihin. Toinen ongelma on legenda ja myytti –käsitteiden määrittelemätön käyttö Raamatun kertomusten yhteydessä. Käsitteitä käytettäessä olisi aina ilmoitettava millainen on niiden historiallinen pohja ja mikä on uskonnollinen sanoma. Kolmas ongelma liittyy tulkintaopin, eli hermeneutiikan puutteeseen. Piispan mukaan on tehtävä selkeä ero tieteellisen tutkimuksen ja tulkinnan välillä, sillä kyseessä on kaksi eri tehtävää. Siinä missä soveltajien on tunnettava tekstin historialliskriittinen tutkimus, tutkijan on varottava nojautumasta kristilliselle uskolle vieraaseen filosofiaan, Nikolainen kirjoittaa.

RAAMATUNTUTKIJAN USKO PERUSTUU USKOON

Piispa Erik Vikströmin maaliskuussa esittämä väite tieteellisen Raamatun tutkimuksen turmiollisesta vaikutuksesta kirkon uskolle, kuulostaa Aejmelaeuksen korvissa vanhanaikaiselta. Eikä edes sen takia, että Vikströmin näkemykset olisivat vanhanaikaisia, vaan sen takia ettei eksegeettien raamattunäkemykset enää tunnu kiinnostavan. Eivät edes piispan rävakät lausunnot riitä nykyään herättämään raamattukeskustelua. Kyyhkysen toimittaja saa kuulla olevansa ensimmäinen, joka utelee eksegeetiltä miltä syytely tuntuu. Nykyään keskustellaan enemmän eettisistä kysymyksistä, toteaa Aejmelaeus. Raamatusta puolestaan ajatellaan, että kukin tulkitkoon niin kuin haluaa. Se on kai tämä postmoderni ilmapiiri, jossa suvaitsevaisuudesta on tullut suurin hyve, kuuluu ajasta jälkeen jääneen professorin varovainen arvio. Sitten tähyillään taas ikkunasta ulos. Professorin mielestä on paha juttu ettei Raamatusta väitellä. Se on sentään kristillisen uskon tärkein lähde.

Kun toimittaja ehdottaa eksegeetille yritystä ymmärtää tieteelliseen raamatuntutkimukseen liittyvää närää, professori alkaa puhua tyttärensä lapsesta. Kolmevuotiaalle ei kuulemma voi selittää Raamatun tarinoita samalla tavalla kuin aikuiselle. Se johtuu siitä, että lapselle tarina on joko totta, tai sitten se ei ole totta. Vaikka isoisän tekisi kuinka mieli selittää, että kertomus Jeesuksen kävelystä vetten päällä on ylösnousemususkon värittämä, pitää tapahtumat kertoa niin kuin ne on kirjoitettu. Muuten isosiän ja pikkutyön yhteiset lukuhetket loppuvat lyhyeen, säestää toimittaja jolle Raamattuun liittyvät hermeneuttiset kysymykset alkavat hitaasti aueta.

Aejmelaeus huomauttaa, että kirkon kohdalla juttu ei ole yksiselitteinen koska seurakuntaan kuuluu lapsia ja aikuisia. Se millä tavalla pappi kristinuskon kysymyksiä käsittelee vaatii tasapainoilua. Vaikkei kirkon tehtävä olekaan kertoa, ettei Raamattu pidä paikkaansa, on eksegeettisten tutkimustulosten huomioon ottaminen on kirkon uskolle elintärkeää. Koska juuri eksegeetiikka mahdollistaa tiedon ja uskon rajan selkeän määrittelyn. Jos joku tulee sanomaan eksegeettisen sivistyksen omaavalle henkilölle, että käsitys Jeesuksen ylösnousemuksesta on myytti, tämä tietää ettei väite pidä paikkaansa, selittää professori ja toteaa, että koko kristinusho on lähtenyt liikkeelle ylösnousemususkosta. Se pitääkö henkilö opetuslasten kokemusta ylösnoussesta Kristuksesta aitona vai hallusinaationa, on puhtaasti uskon kysymys. Silloin astutaan tiedon alueelta uskon ja epäuskon alueelle.

Vaikkei Aejmelaeuksen omaan menneisyyteen liity raamatuntutkimuksen synnyttämää kriisiä, on tieteelliseen tutkimuksen synnyttämä pelko professorille tuttu. Se oli tuttu jo kaksikymmentä vuotta sitten Helsingin Tuomiokirkossa, jonne Räisäsen väitteistä hämmentyneet teologian ylioppilaat olivat kokoontuneet keräilemään uskonriipeitä. Salissa kuului yskintää, joku niisti nenäänsä. Aejmelaeus oli tullut evankeliumitekstin käsittelyssä loppusuoralle, oli johtopäätösten aika: Aivan kuten Jeesus itse eli ihmisten keskuudessa sellaisessa muodossa, johon oli helppo loukkaantua, samoin on Jumalan sana annettu meille kritiikille ja hyökkäyksille alttiissa muodossa. Uuden Testamentin eksegeetiikan dosentin vakaa ja rauhallinen ääni hyväili penkissä istuvan teologin levotonta sielua. Ilmoituksen vajavaisen luonteen hyväksyminen ei ole luonnolliselle, eli lihalliselle uskonnollisuudellemme helppoa, ääni jatkoi. Asian sisäistämiseen kuuluu uuden tiedon esiinmurtautumisen tuska, mutta se on kasvamisen tuskaa. Eikä sama turvallinen ääni, jota kuunnellessa kolmevuotias pikkutyttö saattoi 2000 –luvulla nukahtaa rauhallisin mielin, lopettanut edes tähän. Vaikka usko antaa elämälle sisällön ja suunnan, siihen kuuluu epäilyn kanssa painiminen.

Eksegeettinen tieto on myrkkyjä vain kun se yhdistyy muihin uskoa tukahduttaviin elämänasenteisiin ja kokemuksiin. Muuten se on lääketta joka parantaa vääristä ennakkoluuloista parempaan ja kirikkaampaan Jumalan ilmoituksen tajuamiseen. Ja vielä, vaikka Kyyhkysen toimittajalle tässäkin olisi ollut jo tarpeeksi, Lars Aejmelaeus avaa kuluneen Raamattunsa. Tottunut sormi löytää puhki alleviivatun kohdan. ”Herra, kenen tykö me menisimme? Sinulla on iankaikkisen elämän sanat: ja me uskomme ja ymmärrämme, että sinä olet Jumalan Pyhä”. Saarna on loppunut, Raamattu etsii tiensä puhujapöytänsä jättävän eksegeetin kainaloon ja teologian ylioppilaat nousevat seisomaan. He ovat nyt valmiita tunnustamaan yhteisen kristillisen uskonsa, siitä mitään pois jättämättä.

ONKO YLIOPISTOTEOLOGIA SYYPÄÄ KIRKON ”RAPPIOON”?

Kuten fukseille opetetaan, teologia toimii yhtä aikaa kolmella foorumilla: yliopistossa, yhteiskunnassa ja kirkossa. Piispa Erik Vikström on syyttänyt kirkon rappiosta Helsingin yliopiston teologista tiedekuntaa. Syytös on hätköity. Suomalaisen teologisen yhteisön tila on hyvä, niin kuin Vikströmille on jo monesta suusta sekä kirkosta, yhteiskunnasta että yliopistolta vakuutettu. *Yliopistollisesti* suomalainen teologia on arvostettua. Se on hyväksynyt jo aikaa sitten valistuksen

paradigman: tieteenä teologia ei voi tutkia Jumalaa tai jumalallisia asioita. Se voi tutkia Jumala-uskon inhimillisiä ilmauksia mutta ei voi arvioida, tavoittavatko nämä ilmaukset Jumalan. Tästä on seurannut se, että teologia on kadottanut yhteisen kohteensa ja yhtenäisyytensä. Kukaan ei enää tiedä, mitä teologia on *teologiana*. Teologiset oppiaineet perustelevat metodinsa ja saavuttamansa tietämyksen ei-teologisesti: aatehistoriana ja tekstianalyysinä (systemaattinen teologia), sosiologiana (kirkkososiologia), tapahtumien historiana (kirkkohistoria) tai normaalina muinaisten ideologioiden tutkimuksena (eksegetiikka). Tilanne on verrattavissa siihen, että lääketieteellinen tiedekunta tutkisi lääketiedettä vimmatun objektiivisesti ja perusteellisesti, mutta kukaan lääketieteessä ei tietäisi, miten tulokset liittyvät toisiinsa ja mitä niillä tehdään. Lääketieteen kokonaisuus ja sen käytön miettiminen olisi annettu jonkin muun tieteen tai ideologian kuin lääketieteen itsensä määriteltäväksi. Mutta tällainen on täysin normaalia. Vikström ylireagoi. Ei missään muussakaan humanistisessa tieteessä nykyisin tiedetä, miksi sitä tehdään.

Yhteiskunnallisesti edellä mainitusta tietysti seuraa pientä haittaa. Suomalainen yhteiskunta kaipaasi teologialta keinoja hahmottaa yhteisessä todellisuudessamme olevia eettis-eksistentiaalis-uskonnollisia asioita kristinuskon tradition näkökulmasta. Tämä vaatisi teologialta kykyä hahmottaa todellisuutta kokonaisuutena, teologisesti. Kuten edellä on esitetty, siihen teologinen tiedeyhteisö ei enää kykene, sillä kysymys Jumala-uskon totuudesta on metodisesti suljettu sen ulkopuolelle ja teologian kokonaisuus on kadonnut julkisuudesta kunkin teologin yksityismielipiteeksi. Mutta ei tämäkään ole niin kovin vakavaa. *Ei-ammattiteologit* alkavat hahmottaa yhteistä todellisuuttamme teologisesti. Esimerkkeiksi käyvät vaikkapa sosiologian emeritusprofessori Antti Eskola ja kasvatustieteen professori Tapio Puolimatka, joka kuulemieni huhujen mukaan valmistelee yleistajuista teosta apologetiikasta.

Kirkollisesti (evangelis-luterilaisen kirkon näkökulmasta) teologisen yhteisön kyvyttömyys puhua Jumalasta, ihmisestä tai maailmasta ei kuitenkaan ole mikään haitta vaan etu. Kirkko itse on nimittäin ainakin keskusjohtonsa tasolla hyvää vauhtia luopumassa todellisuuden teologisesta hahmottamisesta, kuten esimerkiksi Kirkon tutkimuskeskuksen uusimmista strategialinjauksista ”Kirkko uudelle vuosituhannelle” ja ”Moderni kirkkokansa” käy hienosti ilmi. Ne ovat melkein pelkkää sosiologiaa ja tilastotiedettä eivätkä juuri lainkaan teologiaa. Näin kirkon seinät ja katto pystytään pitämään teologisesti niin lavealla ja korkealla, ettei vaativinkaan kansankirkon jäsen voi kokea uskonnollista itsemääräämisoikeuttaan uhatuksi. Viimeisin esimerkki teologisen linjan tarpeettomuudesta on se, että Iltalehden entinen päätoimittaja Pauli Aalto-Setälä valittiin Kotimaakonsernin uudeksi toimitusjohtajaksi; hallituksen puheenjohtajan Simo Huhdan mukaan muun muassa sillä perusteella, että Aalto-Setälän ”oma arvomaailma ei ole ristiriidassa yhtiön arvojen kanssa” (HS 6.4.05).

Aalto-Setälän kaudella (10.2.04) Iltalehdessä ilmestyi pääkirjoitus, jossa kuitenkin vedettiin poikkeuksellisen vahvaa teologista linjaa. Sen mukaan kirkon *dogma* on melko vähäarvoista. ”Piispat eivät kuitenkaan tohdi todeta, että kristinuskon ydin on sen etiikassa, kun taas dogmit voi ottaa symbolisesti siinä kuin Kalevalan kertomukset. Kirkon sisäpiirissä fundamentalisteilla ja vähässä uskollisilla on näet vahva asema.”

Uskoisin, että piispa Erik Vikström on näitä ”vähässä uskollisia”. Hänen edustamansa äläkkä hiljenee kyllä hiljakeen, kunhan hänen kaltaisensa ihmiset löytävät itselleen käypäiset yhteisöt jumalakuvansa ilmaisemiseen. Tämän jälkeen myös koko kansankirkko voi yhdestä sydäimestä todeta sen, mikä jo nyt on totta: Suomen teologisessa yhteisössä ei ole erhettä. Ainoastaan fundamentalistinen, Raamattua vanhanaikaisesti Jumalan sanana pitävä ajattelu voi väittää muuta (ks. esim. Jer. 6:14, Miika 3:11).

KOMMENTTI
Ilkka Pyysiäinen

RAPPIOLLA ON HYVÄ OLLA

Juntusen kommentoima Erik Vikströmin kritiikki sisältää väitteen, että kirkon moraalinen rappio johtuu siitä, että teologian ylioppilaille opetetaan Raamatun historiallista tutkimusta (Kyrkpressen 3.3. 05). Tämän kaltainen Raamatun auktoriteetin korostus rakentuu kahdelle keskenään jännitteiselle oletukselle.

Raamattua ei ensinnäkään saa tulkita vertauskuvallisesti, koska kaikki siinä kerrottu on todella tapahtunutta historiaa. Toisaalta Raamattua ei kuitenkaan saa tutkia historiallisesti, koska tekstien historia, autenttisuus ja merkitys on päätetty ennalta.

Historiallinen tutkimus ei esimerkiksi voi osoittaa ainuttakaan Jeesuksen lausumaa hänen suuhunsa myöhemmin pannuksi, koska tämä olisi loukkaavaa ja moraalitonta. Niiden historiallisesta autenttisuudesta on pidettävä kiinni, mutta tämä ei kuitenkaan voi tapahtua historiallisten argumenttien perusteella vaan a priori. Tällainen epähistoriallisesti määrittävä historiallisuus on tietysti ristiriitainen käsite.

9

Yhtäältä tieteellisen tutkimuksen torjuminen edellyttää uskonnollisen kielen eristämistä kaiken muun kanssa yhteismitattomaksi saarekkeeksi. Toisaalta Raamatun totuuden ja historiallisuuden korostaminen edellyttää vertauskuvallisten raamatuntulkintojen torjumista.

Paradoksi huipentuu käsitykseen, että moraalit opitaan kirjoista. Historiallinen eksegetiikka saattaa näyttää oletetun moraalisen rappion syytä, koska sen piirissä tarkastellaan kriittisesti Juntusen mainitseman ”teologisen kokonaisnäemyksen” kanonisia perusteita. Moraalin lähteeksi koetun teoksen historiallinen analyysi samastetaan itse moraalin kritisoimiseen.

Se, jolle moraalin velvoittavuus perustuu yksityisen ja yleisen elämäkokemuksen muovaamaan hyveellisyyteen ei näe raamatuntutkimusta minään uhkana. Paljon suurempi uhka on elämän monimuotoisuuden pakottaminen muutamiin kiveenhakattuihin imperatiivilauseisiin.

MAAILMAN PYÖRÄSSÄ

ENKELIN KOSKETUS

Katson lentokentän suuntaan kurvaavan auton takavalojen perään. Sanna on aloittamassa laskuvarjohyppykurssia. Eletään lukion viimeisiä vuosia. Matelen kouluratsastuskentän laidalle purevassa pakkasessa. Ilma on valkoisena hevosten korskahteluista. Minä en tee mitään, seison vain. Kotona on jälleen sanottu ei. Ei, et mene sinne. Et mene laskuvarjohyppykurssille etkä ratsastamaan. Elämä ei ole oikeudenmukaista. Kaikki ei ole aina mahdollista, enkä minä saanut haluamaani. Lopulta en enää ymmärtänyt tahtoa mitään.

En tietenkään tiennyt mitään paikan historiasta enkä nykyisyydestäkään. Palasin sen kauneuden vuoksi istumaan aukion reunalle odottamaan auringonlaskua. Kun eteen tulee jotain täydellistä, sen vain tuntee. Aiemmin päivällä mukana ollut hälisevä ryhmä oli poissa. Olimme kävelleet Forum Romanumille ja sydämeni oli jäänyt Campidogliolle. Olimme vaeltaneet katsomaan aukion reunalta näkyvää muinaista toria ja siellä olevaa taloa, jossa marttyyreita oli pidetty vankeina Roomassa. Illalla olin vain minä ja satunnaiset ohikulkijat. Suihkulähteen valot syttyivät saaden veden värisemään kuin tuli. Roomalaiset osaavat rakentaa! Kirkkoja, loggioita, suihkulähteitä, aukioita, hymyä, valkoista kiveä, ikuisia kaaria ja pylväitä. Hymyä ja rakkautta, joka vain yksinkertaisesti tarttuu ihoon ja joka ei jätä ketään kylmäksi.

Aurinko värjäsi ilman vaaleanpunaiseksi, oranssiksi ja kullaksi. Aukiota ympäröivien talojen väri muuttui kermanvalkoisesta vaaleaan beesiin, kunnes lopulta pimeään tultua valaistus sai aukion hehkumaan lämpimän keltaisena. Ikkunan puitteet olivat täsmälleen samaa ruskeaa kuin aukion keskellä oleva pronssinen Marcus Aureliuksen patsas. Useat parit olivat valinneet aukion paikaksi, jossa ikuistivat itsensä hääkuvaan. Silmieni editse lipui valkoista silkkiä, onnellisia hymyjä, morsiuskimppujen kukkaloistoa, samppanjalasien kilinää. Siinä oli hyvä olla. Siinä olivat kauneus, rakkaus ja rauha. Illalla kotona luin matkaoppaasta, että olin ollut ihailemassa Michelangelon luomusta. Firenzen Daavidissa oli ollut katselemista, mutta nyt kokonainen aukio hänen kädestään! Kului yli vuosi, ja opin, että mestaria oli pyydetty suunnittelemaan muinaisen Rooman Capitoliumin, jumalten temppelin, paikalle arvonnukainen aukio. Tieto salpasi henkeni. Tietenkin paikalla oli myös historia, oltiinhan yhdellä Rooman, ikuisen kaupungin, seitsemästä kukkulasta! Päivällä korviini oli kuiskinut ilkikurinen sanansaattaja Hermes, illalla työn oli viimeistellyt rakkauden nuolia ampuva Cupido.

Roomassa tajusin elämän ja Jumalan läsnäolon konkreettisella tavalla. Leikkiminen, nauraminen ja heittäytyminen ovat arjesta irrottautumista, uskallusta hyvään. Se on Jumalan olemassaolon puolesta äänensä antamista. Se on samaa lajia asioita, kuin että äidit lohduttavat itkeviä lapsiaan sanomalla "Kyllä se siitä, asiat palaavat hyviksi ihan pian". Miksi äidit tekevät näin? Itsestään selvästi meihin ihmisiin on kirjoitettu ajatus hyvästä. Itsestään selvästi jokainen meistä saa jumalan suudelmia, jotka herättävät satavuotisesta prinsessaunesta. Vedän viimeisen vedon melallani ja kajakkini rantautuu Seurasaaren sillan kupeeseen. Jäätelökioskille on matkaa muutama askel. Ottaisinko minttua vai suklaanougat'ta?

Katri Utela

Campidoglion aukiolla Roomassa lokakuussa 2003

Minä en usko.

Tai oikeastaan minä en tiedä, koska koskaan ei kannata mennä sanomaan ei koskaan. Vaikka en tunnekaan uskovani Jumalaan, mistä sitä kuitenkaan ikinä tietää, jos Jumala sittenkin kuuntelee tuolla jossain. Parempi siis olla sulkematta ovia takanaan lopullisesti eli sanon, etten tiedä onko Jumala olemassa. Koska jos Jumala sattuuikin olevan olemassa, hän varmasti suhtautuu mahdollisen tuomion hetkellä suopeammin sellaiseen ihmiseen, joka sanoo mieluummin olevansa epävarma, kuin sellaiseen, joka kieltää hänen olemassaolonsa ehdottomasti.

Vai suhtautuuko?

Mitä jos ihminen uskoo, että onni syntyy rohkeudesta? Rohkeudesta kohdata ilolla ajatus, että tämä elämä, tämä sama tilanne ja sama päivä saavat toistua jatkuvasti, yhä uudestaan ja uudestaan. Mitä jos ihminen ei usko uskontoon instituutiona, hän uskoo Jumalan olevan vain jotakin, joka on täytynyt keksiä vastaamaan ihmisten pelkoon ja epävarmuuteen? Mitä jos ihminen ei odota taivaan valtakunnan tulemistä, vaan uskoo kaiken hyvän ja kokemisen arvoisen tapahtuvan täällä, tässä elämässä ja nyt? Mitä jos ihminen on sitä mieltä, ettei hän tarvitse Jumalaa, haluamatta silti taistella Jumalaa vastaan? Mitä jos ihminen elää itse harkitsemiensa periaatteiden mukaan, koska uskoo niihin ja tuntee, että ilman niihin uskomista hän ei ole rehellinen itselleen eikä niin olleen kenellekään muulle? Mitä Jumala sanoo ihmisestä, joka pyrkii parhaansa mukaan kohtelevaan itseään ja muita ihmisiä oikeudenmukaisesti ja rakastavasti, mutta ei usko siihen tarvittavan Jumalan armoa eikä sitä edes pyydä?

Jos olettaisin, että Jumala on olemassa, kumpaan hän suhtautuisi suopeammin? Ihmiseen, joka ei usko ja myös tunnustaa sen, koska tuntee täten olevan rehellinen itseään kohtaan? Vaiko ihmiseen, joka ei usko mutta ei uskalla sanoa sitä itselleenkaan ääneen?

Oven ulkopuolella ja avaimet sisällä, vahingossa tai vapaaehtoisesti. Mitä Jumala sanoo?

Minä en tiedä.

SINUN TUKENASI OPISKELUSSA JA TYÖELÄMÄSSÄ!

Suomen kirkon pappisliitto on pappien, lehtoreiden, teologian maistereiden ja kandidaattien sekä teologian opiskelijoiden ammattijärjestö. Jäsenenä on mm. yli 90 % maamme papistosta ja noin 1000 opiskelijaa.

Jäsenetujamme ovat esim. matkavakuutus sekä postiluuusta kolahtava Crux-lehti.

Lisää tietoa liiton jäsenyydestä löydät kotisivuiltamme:
www.pappisliitto.fi.

Liiton opiskelijatyöstä vastaa
opiskelijasihteeri Sanna Ylä-Jussila.

Ota yhteyttä!
p. (09) 150 2455
sanna.yla-jussila@akiliitot.fi

Opiskelijoille liiton jäsenyys on ilmainen!

JOKA KAPAKISTA LÄHTEE TEOLOGIKSI
EI OLE OIKEALLA URALLA

Laura Liikanen

Syksyllä 1913 teologian ylioppilaita puhututti niin sanottu palokunnantalon tapaus. Fuksien X, Y ja Z väitettiin räyhänneen juovuksissa palokunnantalolla, ja toverineuvosto keskusteli kurinpitotoimista ankarasti. Tätä ja muita mielenkiintoisia tapauksia selvitetään yksityiskohtaisesti dosentti **Tarja-Liisa Luukkasen** tutkimuksessa *Sääty-ylioppilaasta ensimmäisen polven sivistyneistöön - Jumaluusopin ylioppilaiden sukupolvikehitys ja poliittis-yhteiskunnallinen toiminta 1853–1918*, joka julkistettiin torstaina 31.3.2005 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasalissa. Teos käsittelee kyseisinä vuosina Helsingin yliopistossa opiskeleita teologian ylioppilaita ja luo uuden kuvan tuolloin papeiksi opiskeleista ja heidän poliittis-yhteiskunnallisista tavoitteistaan. Luukkasen tutkimus sai alkunsa TYT:n 150-vuotisjuhlahuuman alla. Helmikuussa 2003 hän piti vuosijuhlaesitelmän ja kokosi yliopiston pääkirjastoon näyttelyn teologian ylioppilaiden historiasta. Kauan odotetun historiateoksen julkistamistilaisuudessa Luukkanen kiitti teologian opiskelijoiden "uskoa kirjoitettuun sanaan": tutkimusaineistoksi ovat säilyneet yli 150 vuoden ajalta tiedekuntayhdistyksen viikoittaisten kokousten pöytäkirjat sekä Kyyhkyset. Aineiston läpikäyminen osoittautui yllättävän työlääksi, sillä teologian ylioppilaat ovat olleet aktiivisia.

ensimmäinen suomen viralliseksi kielekseen valinnut organisaatio autonomian ajan ruotsinkielisessä Helsingin yliopistossa. Kielivalinnan takana oli suomenkielisen, yliopistoon johtavan koulutien avautuminen. Huomattava osa suomenkielisistä ylioppilaista valitsi 1860-luvulta lähtien teologiset opinnot. Ensimmäisen polven sivistyneistöä opiskeli teologisessa tiedekunnassa suhteellisesti tarkasteltuna enemmän kuin muissa Helsingin yliopiston tiedekunnissa. Teologinen yliopistokoulutus nosti rahvaan pojat säätyläistöön eli papistoon.

Tämä "uusi papisto" tunsu hyvin kansan arjen mutta ei sivistyneistön elämäntapaa. Raittiusaatteesta tuli teologian opiskelijoiden virallinen ideologia jo ennen kuin raittiusliike Suomessa organisoitui. Ylioppilastovereiden alkoholinkäyttöä kontrolloitiin ankarasti. Edistäessään suomen kieltä teologian ylioppilaat olivat aikansa radikaaleja, suhteessa yhteiskunnan muutokseen konservatiiveja. Naisten koulutusta pääasiallisesti vastustettiin. Tiedekuntayhdistyksestä tuli hartautta harjoittava ylioppilasseurakunta. Vuoden 1905 suurlakon jälkeen tilanne muuttui ja teologian ylioppilaiden keskeiseksi mielenkiinnon kohteeksi nousi erityisesti työväen kysymys. Sosialistien tavoitteet tulkittiin moraalisesti oikeutetuiksi. Luukkasen tutkimus päättyy kansalaissodan aikaan. Sen jälkeistä aikaa koskeva jatkotutkimus kaipaava rahoittajaa.

TIETOJENKÄSITTELIJÄN JUMALA

Lapsena uskoin, teininä olin ateisti, nuorena aikuisena agnostikko, ja nyt uskon jumalkäsitteen välttämättömyyteen olevaisen tutkimuksessa. Jumalasta on tullut minulle kirves, kun muutama vuosi sitten pidin kaikkea siihen liittyvää turhana ja jopa haitallisena. Tutustuin monen keskeisen teologi-filosofin tuotantoon tehdessäni gradua 2001-2004 tiedonhausta tulevaisuuden Internetissä, missä hyödynnetään ontologioiksi kutsuttuja tietorakenteita. Kristillisessä teologiassa taas puhutaan Pyhän Anselmin 1100-luvulla aloittamasta ontologisesta argumentoinnista tarkoittaen väittelyä Jumalan olemassaolon puolesta ja vastaan. Filosofinen ontologia, oppi olevaisesta, taas juontaa juurensa 1600-luvulle, ja se on vahvasti sidoksissa metafysiikan tutkimukseen. Entä mitä apua filosofisesta ontologiasta ja metafysiikasta on Jumalan olemuksen selvittämisessä, ja toisinpäin?

2003 syksyllä kotiovelleni kolkuttamaan tulleet Jehovan Todistajat antoivat kipinän taidenäyttelyn tekemiseen. Ystäväni JP Kaljonen kiinnostui aiheesta yhteisö- ja käsitetaiteilijan roolissa, minä ekumeenisena ja ontologin roolissa. Näyttely oli esillä Kluuvin taidegalleriassa tammikuussa 2005. Kaikki mukana olevat uskonnot kuuluivat Vanhan Testamentin ajan traditioon. Näyttelytila oli suorakaiteen muotoinen huone. Toiselle seinälle asetettiin uskontojen opillista sisältöä kuvaavia kaavioita, tila-aika-olio tiedon sisältäviä ontologisia malleja jotka perustuivat pappien, rabbien, imaamien ja Jehovan todistajien kertomuksiin elämän kulusta maailmankaikkeuden synnystä sen loppuun. Huoneen toisella seinällä vastapäätä kutakin mallia oli uskonnon edustajien piirroksia uskontoon kuuluvista käsitteistä kuten Saatanasta, Ibliksestä, dzinniteistä, ihmisestä ja enkeleistä. Näyttelyn nimi: Uskonnot - Malleja ja sovelluksia, kertoi siitä miten kunkin uskonnon etäinen oppi ilmenee persoonallisesti uskovaisessa ihmisessä.

Näyttelyn kasaaminen toi ilmi, että kaikki uskonnot näkivät ainoastaan oman uskontonsa pelastavana, joskin myös kaikkien mielestä yksin Jumala tekee lopullisen päätöksen tässäkin. Pyhän Anselmin, samoin kuin kaikkien näyttelyn uskontojen mukaan Jumala on suurin ajateltavissa oleva asia. Kaikki uskonnot olivat yhtä mieltä siitä, että on vain yksi itsensä selittävä Jumala mikä on ollut aina ja myös vaikuttaa kaikkeen olevaiseen nyt, menneisyydessä ja tulevaisuudessa. Tämä onkin loogista, sillä usean jumalan samanaikainen olemassaolo johtaa käsitteelliseen ristiriitaan: vaikka Allah on arabiaa ja tarkoittaa Jumalaa samalla tavalla kuin God, niin silti useimmat mieltävät Allahin ja monen muun eri nimisen palvonnan kohteen eri asiaksi kuin Raamatun Jumalan. Voidaankin muodostaa Jumalten kategoria johon kaikkien uskontojen jumalat kuuluvat samalla tavoin kuin Pietari kuuluu opetuslasten kategoriaan. Koska jumalten kategoriolla on kaikkien jumalten ominaisuudet, on se näitä alijumalia suurempia asia.

On siis yksinkertaisempaa samaistaa kaikkien eri uskontojen jumalten ominaisuudet Jumalten kategorian ominaisuuksiin ja kutsua kaikkea tätä Jumalaksi sen sijaan että rajoittuu jonkin tietyn uskonnon subjektiiviseen ideaan Jumalasta. Kun teemme näin, joudumme karsimaan eri uskontojen Jumalalle antamat erityispiirteet ja rajoittumaan siihen mikä on yhteistä kaikkien uskontojen idealle Jumalasta. Tämä tarjoaa kuitenkin sen edun, että Jumalan voi samaistaa monen akateemisen metafysiikan suurimpaan tutkimusongelmaan: kaikkeen yleisimpään lakiin. Tämä selkeyttää käsitteitä ja vähentää ristitiiroja. On vähintäänkin vaikeaa kumota väittämää "Jumala on se mitä kohti kaikki pyrkii ja se voima mikä saa kaiken pyrkimään itseään kohti". Jos kumoaminen on mahdotonta, on lainomaisuus todistettu ja kyseessä on laki, ehkä jopa yleisin.

Minulla on pakottava tarve selittää olevainen pelkistetyimmässä muodossa, ja Jumala on välttämätön työkaluni. Olisikin hölmöä unohtaa Jumala metafysiikasta sillä vastaavaa käsitettä joutuu lopulta käyttämään joka tapauksessa. Kahta en siis vaihda -toinen on Jumala, ja toinen on...

13

Avril Styrman
Kirjoittaja suunnittelee sovelluksia

Avril.Styrman@helsinki.fi

USKO ON KOETUKSELLA TEOLOGISESSA

Vaikka teologeja on moneen junaan, yksi asia heitä tuntuu yhdistävän. Nimittäin oman uskon tai sen puutteen peilaaminen opintoihin. Teologinen tiedekunta on prässä: se muuttaa uskoa, mutta ei välttämättä huonompaan tai parempaan suuntaan. Siinä missä yhden mielestä usko ei ainakaan vahvistu teologisessa, toinen katsoo kriittisen otteen tuovan uskoon vahvemman pohjan: teologisessa oppii kyseenalaistamaan ja kriisivaihe saa aikaan sisäistä kasvua.

Uskova opiskelija saattaa yllätyä ilmapiiristä positiivisesti, kun taas ilman uskoa elävä saattaa kokea luennoitsijoiden henkilökohtaiset arvot painostavina ja itsensä ulkopuolisena. Paineita saattaa syntyä myös siitä mihin porukkaan on tervetullut oman aatteensa vuoksi. Opiskelijakunnan erilaisuus koetaan kuitenkin hyväksi koska se edistää keskustelua ja kykyä kohdata toisella tavalla ajattelevia. Kyyhkynen pisti neljä teologia piinapenkkiin. Halusimme tietää miten usko ja teologian opiskelu sopivat yhteen vai sopivatko lainkaan.

Milla Aaltonen 24

14 “Ai olet teologian opiskelija? No sustahan tulee sitten pappi.” Tämän kommentin saa kuulla lähes aina, kun ilmoittaa lukevansa teologiaa, kertoo kuudennen vuoden teologi Milla Aaltonen. Milla käy parhaillaan uskontotieteen laitoksen järjestämää graduseminaaria. Tämän lisäksi hän eroaa keskiverto-teologianopiskelijasta ehkä siinä, että hän pitkällisen harkinnan tuloksena erosi kirkosta viime kesänä.

Milla tulee tapakristitystä mutta kirkkokriittisestä perheestä. Hän tuli tiedekuntaan suoraan lukion penkiltä. Näin ollen hänelle ei ollut ehtinyt muodostua mitään selkeää mielikuvaa tai ennakkoodotuksia teologisesta tiedekunnasta. Joitakin yllätyksiä kuitenkin tuli ilmi heti opiskelun alkumetreillä: "Kanssaopiskelijat muodostavat ikään kuin kaksi kastia. Toista, isompaa ryhmää edustavat “pappissukujen vesat”. Tähän ryhmään kuuluvat tuntevat usein toisensa jo tiedekuntaan tullessaan. Verkostot ovat heillä siis jo valmiina." Toinen ja samalla huomattavasti pienempi ryhmä koostuu Millan kaltaisista, herätysliikkeisiin kuulumattomista, mutta samalla opiskelusta aidosti kiinnostuneista ihmisistä.

Milla

Elina

hän on ollut pääpiirteissään tyytyväinen – sen sijaan Milla kertoo ihmetelleensä joidenkin laitosten oletusta siitä, että kaikista teologian opiskelijoista automaattisesti tulee pappeja. “Ja tämä ei koske pelkästään teologista tiedekuntaa. Esimerkiksi tiedekuntamme koko ruotsin kurssin sisältö on rakennettu tämän oletuksen varaan,” Milla kertoo. Sanasto kun koskee kokonaan evankelisluterilaisen kirkon juhlapyyhiä tai sakraalitilan osia. “Ja mitä uskontotieteilijä tekee sillä tiedolla, mikä on esimerkiksi saarnastuoli på svenska”, Milla kyselee.

Itsestäänselvyyksinä pidetyt arvot ja asenteet ärsyttävät. Luennoilta hänen mieleensä ovat jääneet erityisesti avioliittoinstituution ylistys, tai se että edelleen puhutaan susipareista. “Keskustellaan siis vielä sellaisesta, joka on ollut itsestäänselvyys jo vuosikymmeniä”, Milla toteaa. Myös luennoitsijoiden henkilökohtaiset arvot paistavat usein läpi. Tämä on hänen mukaansa sitä yleisempää mitä käytännönläheisemmästä kurssista on kyse. “Oletetaan, että kaikilla opiskelijoilla on yhtenäinen kokemuspohja kristinuskosta.” Tieteellisen maailmankuvan hän kertookin omaksuneensa pitkälti sivuaineiden kautta. “Teologia ja uskontotiede antavat yhdessä kaksi näkökulmaa uskontoon ja auttavat molemmat osaltaan ymmärtämään ilmiötä. Siinä mielessä koen teologian perusopintojen olleen erityisen arvokkaita itselleni, sillä ne antavat minulle perspektiiviä asiaan”, Milla sanoo.

Millan pääainevalinta oli selvillä alusta lähtien. “Koska en aio papiksi, uskontotiede antaa uranäkymien suhteen enemmän”, hän kertoo. “Lisäksi uskontotieteen laitoksella ei automaattisesti oleteta, että kaikki opiskelijat kuuluvat kirkkoon. Siellä on poikkeavalla helpompi hengittää.” Milla kertoo ulkopuolisuuden tunteen kirkossa vain kasvaneen vuosien myötä. Kirkosta eroamiseen johtanutta päätöstä hän kuvaileekin hitaana prosessina ja oman uskonnollisen identiteetin etsintänä. Alkusysäyksenä prosessille olivat jo opiskelujen alkuaikoina ajankohtaisina vellovat keskustelut homoliitoista ja samaa sukupuolta olevien adoptio-oikeudesta. Lisää vettä myllyyn antoi naispappeuskeskustelu. “Mitä järkeä siitä on enää jauhaa, kun päätös on jo tehty? Myös kirkon on noudatettava yhteiskunnan lakeja, kuten tasa-arvoa työelämässä.” Samalla hän iloitsee siitä, että pian suurin osa papistosta on naisia. Tämä luonnollisesti parantaa naispuolisten pappien asemaa.

Milla päätyi ratkaisuunsa myös siitä syystä, että kristinuskossa on elementtejä, joihin hän ei parhaalla tahdollakaan pysty uskomaan. Tällaisia ovat esimerkiksi Jeesuksen ylösnousemus tai neitseestä syntyminen. Ystävät ja perhe olivat hänen päätöksestään aluksi yllättyneitä. “Mutta miksi kirkko haluaisi sellaisia jäseniä, jotka eivät oikeasti usko?” Milla kyselee. Samalla hän kuitenkin kertoo hyväksyvänsä kristillisen etiikan perusteet, perusarvopohjan. Hän ei myöskään kiistä suomalaisen yhteiskunnan kristillistä perustaa.

“Tällä hetkellä uskonnollinen identiteettini on hakusessa, ei ole mitään ideologiaa kainalokeppinä.” Milla ei kuitenkaan määrittele itseään ateistiksi, vaan agnostikoksi. Itse hän kutsuu tätä etsinnän tilaa aikuistumiseksi. Iän karttuminen saattaa muuttaa asioita. “En pidä itseäni uskontokielteisenä. Jos löytyy jokin ideologia, se on ok. Aktiivisesti en kuitenkaan hae uutta uskonnollista viiteryhmiä. Uskonto on kuitenkin ilmiönä mielenkiintoinen: Ihmiset tarvitsevat sitä. Uskonto tekee elämän jollakin tapaa vähemmän pelottavaksi.”

Juri Veikkola 29

Juri Veikkola opiskelee tiedekunnassamme neljättä vuotta ja tekee paraikaa gradua, pääaineenaan käytännöllinen teologia. Uskoon Juri kertoo tulleen 17-vuotiaana. Uskoontulon seurauksena koko elämä muuttui täysin. Uskoontulo tarkoitti rationaalista parannuksen tekemistä. Siitä seurasi halu alkaa tehdä Jumalan valtakunnan työtä. Tästä seurasi myös ammatinvalinta: Juri opiskeli ensin nuorisonohjaajaksi, jossa työssä hän toimi viisi vuotta. Sen jälkeen alkoivat opinnot teologisessa tiedekunnassa.

16 Teologian opinnot eivät ole aiempia maailmankäsityksiä kyseenalaistaneet: ”Kuvittelin, että eksegeetiikka olisi voinut herättää vaikeita kysymyksenasetteluita.”, Juri sanoo. Heti opintojen alkuvaiheessa hän kertoo havainneensa, että yliopistoteologiassa kädyt keskustelut ja kirkon teologia ovat täysin eri asioita: ”Se oli minulle yllätys, miten ne eivät kohtaa toisiaan. Ja vielä se, että niiden eroavuus toisistaan on hyväksyttyä ja tunnustettua. Olen keskustellut asiasta opettajien ja professorien kanssa kahvipöytäkeskusteluja ja tajunnut heidän ajattelevan itsekkin niin. Eräs professori sanoi vastauksen piilevän yksinkertaisesti rahassa. Toisin kuin monet kaupalliset yritykset, kirkko ei teetä tutkimuksia. Kirkko ei maksa tutkijoiden palkkoja. Siksi yliopisto ei tutki heidän asioitaan, vaikka siellä olisikin tarvetta. Kirkko ja yliopisto eivät keskustele samalla foorumilla. Koska yliopistossa harjoitettava teologia on irti kirkosta, ei sen ole syytäkään vaikuttaa kenenkään uskoon”, Juri toteaa. Tiedekunnassa vallitsevan yleisen ilmapiiirin hän odotti olevan rajoittuneempi ja arveli myös oman uskonsa joutuvan täällä koetukselle. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, mikä oli suuri helpotus. ”Ilmapiiiri onkin avarakatseinen. Vapaus yllätti positiivisesti”, Juri kertoo.

Tiedekuntaan tullessaan hän odotti kanssaopiskelijoista löytyvän ”kaikenkarvaista” väkeä. ”Yllättävän kivaa porukkaa. Koska tiedekunta on niin irrallaan kirkosta, seurauksena on tietty hengittävyys. Ja uskonnonvapaus on hyvä asia.” Juri muistaa vanhan tuttunsa todenneen neutraalisti: ”Teologinen tiedekunta ei ole luterilainen laitos – se ei ole edes kristillinen laitos. Se on vain laitos.” Jurin mielestä luemoitsijoiden kristillinen vakaumus ei paista läpi heidän puheistaan. Sen sijaan tenttikirjavalinnoissa se näkyy: ”Kirjavalinnat noudattavat tietynlaista linjaa. Tuttujen kristittyjen tiedemiesten kautta olen kuitenkin tutustunut esimerkiksi toisenlaiseen eksegeettiseen kirjallisuuteen. Se etenee samoilla tieteellisesti pätevillä linjoilla, mutta tunnustaa Raamatun hengellisen alkuperän. Maailmalla konservatiivista teologiaa harjoittavissa oppilaitoksissa tätä kirjallisuutta kunnioitetaan ja käytetään”, hän kertoo.

Elina Hankela 23

Elina Hankela opiskelee teologiaa neljättä vuotta. Hän tulee uskovasta perheestä ja on viettänyt yhteensä viisi ja puoli vuotta Namibiassa ja Etiopiassa vanhempien ollessa lähetystyössä. Aika teologisessa tiedekunnassa on avartanut ja monimutkaistanut maailmankuvaa, mutta usko on säilynyt tärkeänä osana sitä. “Tietysti ajattelen monista asioista eri tavalla kuin nuorempana, mutta osittain se on varmasti normaalin kasvun aikaan saamaa”, Elina kertoo. Enemmän kuin tiedekuntamme hengellinen ilmapiiri, häneen vaikutti Arkansasissa vietetty lukuvuosi. Siellä uskon asioita tuli todella kyseenalaistettua. “Silti viime aikoina uskosta on tullut vielä enemmän ilmaa, jota hengittää, Elina toteaa. Opiskelun ohella Elina on mukana Opiskelijoiden lähetysliiton ja Lähetysseuran toiminnassa. Tiedekuntaan tullessaan hän ajatteli myös muiden teologianopiskelijoiden olevan uskovia.

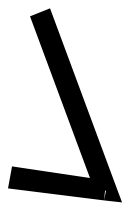
“Nopeasti kuitenkin huomaa, että mukaan mahtuu monenlaisia tyyppejä erilaisista ympäristöistä”. Tästä seuraa Elinan mukaan tietynlainen porukoituminen. “Kun ihmisten taustat ovat niin erilaiset, syntyy välillä paineita siitä, mihin porukkaan on tervetullut.” Erilaisuus on kuitenkin hieno asia ja se, että opiskelijakunta on moninaista, on rikkaus.

Elina aloitti yliopisto-opiskelunsa lääketieteellisessä tiedekunnassa. Lääkikseen verrattuna on teologisessa uskon asioista helppo puhua. Toisaalta joskus teologian opiskelijalta tunnutaan edellyttävän, että tämä ilman muuta kuuluu kirkkoon. “Lisäksi joistakin tiedekuntamme luennoitsijoista huomaa, mitä he edustavat. Eli onko uskon näkökulma mukana tieteen näkökulman lisäksi vaiko ei.” Tätä Elina ei kuitenkaan koe häiritseväksi: “Onhan yliopisto-opiskelussa tarkoituskin oppia ajattelemaan omilla aivoilla”.

Elina aloittaa graduseminaarin dogmatiikasta ensi syksynä. “Oma kiinnostukseni teologiaa kohtaan nousee oman uskon pohjalta, muuten en olisi täällä”, hän toteaa. “Tenttiin lukiessani suhteutan lukemaani uskoon”. Elinan mielestä teologian opiskelun tuleekin olla etsimistä, ei itse totuus. “Toisaalta ulkopuolelta katsomalla saattaisi päästä henkisesti helpommalla. Teologinen tiedekunta on prässi uskon kannalta: se muuttaa uskoa, mutta ei välttämättä huonompaan tai parempaan suuntaan. Teologia koskettaa erilaisia elämänalueita.”

Hanna Kankkunen 25

Hanna Kankkunen lukee teologiaa kuudetta vuotta pääaineenaan uskontotiede. Hän on B-linjalaisia. Valmistuminen uskonnon ja psykologian opettajaksi hämmöittää jo, sillä Hanna on graduvaiheessa. ”Teologinen tiedekunta on opettanut kyseenalaistamista. Erityisesti se on asettanut niin sanotun lapsen uskon kyseenalaiseksi”, Hanna kertoo. ”Tähän ovat vaikuttaneet varsinkin eksegetiikan opinnot, joissa eräät kristinuskon perustavat asiat asetetaan kyseenalaiseen valoon. Toisaalta sama efekti on ollut myös systemaattisella teologialla: siinä huomaa, että monista kristinopin pääkohdista on kiistelty jopa useita vuosia. Kiistojen lopuksi joku kanta on voittanut ja tullut vallitsevaksi opiksi. Se laittaa miettimään, miksi juuri tämä kanta voitti. Miksei mikä tahansa kilpaileva ajatus olisi voinut tulla vallitsevaksi opiksi”, Hanna pohdiskelee.

Hanna

Pääaineopintojensa myötä Hanna on oppinut ajattelemaan asioita myös muiden uskontojen ideologioiden kautta: ”Enää en katsele maailmaa pelkästään kristinuskon suodattimen läpi. Sitä tajuaa, että kristinuskko on vain yksi vaihtoehto muiden joukossa. Samalla herää myös kunnioitus muita uskontoja kohtaan. Se, kuka lopulta on oikeassa, selviää vasta maailman lopussa.”

Muista teologianopiskelijoista Hannalla ei ehtinyt olla mitään ennakko-odotuksia tai -oletuksia. Teologinen tiedekunta oli hänelle suunnitelma B. Hän tuli tiedekuntaan katsotaan -asenteella ja avoimin mielin. ”Ensimmäisten perusopintojen aikana kyllä huvitti, kun jotkut lähtivät luentosalista ovet paukkuen. Eivät kestäneet totuutta”, Hanna kertoo, viitaten erityisesti eräisiin eksegetiikan peruskursseihin. Sen sijaan luennoitsijoiden puheet eivät ole paljastaneet heidän henkilökohtaista vakaumustaan: ”Asiat on sanottu suoraan, jopa kristinuskkoa horjuttavat asiat. Tämä poikkeaa selvästi lukio-opetuksesta, jossa kaunistellaan totuutta. Myös tieteellisyyden aste hämmensi aluksi, mutta myöhemmin sitä alkoi pitää itsestäänselvyytenä.”

Teologianopiskelijoista hänelle ei ole muodostunut mitään yhtenäistä kuvaa: ”Meitä on iso porukka, kaikkiin ei voi millään tutustua. Kokonaiskuva puuttuu. Tähän on syynä myös muut opinnot, joissa olen tutustunut etupäässä muiden alojen opiskelijoihin. ”Vasta nyt kuudentena vuonna olen käyttänyt ensimmäisen kerran teologisen tiedekunnan kirjaston palveluja.” Vaikka tiedekuntaamme toivotaan heterogeenista opiskelija-ainesta, silti opiskelijoiden oletetaan olevan tietynlaisia. Esimerkiksi opettajalinjalla oletetaan uskonnonopettajien olevan konservatiivisia. Koulumaailma muuttuu muuhun yhteiskuntaan nähden hyvin hitaasti. Opettajien odotetaan olevan melko perinteisiä ja konservatiivisia monissa asioissa. Eräällä luennolla esimerkiksi neuvottiin, että pitää pukeutua aikuismaisesti: esimerkiksi lyhyitä hameita ei pidä suosia.”

Hanna tulee tapakristitystä perheestä. Hänelle ei ole opetettu kotona uskonasioista. ”Uskonto on annettu passiivisesti. Uskonasiat ovat tulleet tutummiksi muuta kautta, esimerkiksi seurakunnan päiväkerhon välityksellä”, Hanna kertoo ja kuvaa itseään perheensä uskonnollisimmaksi henkilöksi.

Hannalle teologinen tiedekunta ei siis ole aiheuttanut kriisiä uskon alueella. Mutta joillekin sellainen voi tulla. ”Mitä konservatiivisempi asenne, sitä vaikeampi on varmasti sulattaa joitakin asioita. Teologisessa usko ei ainakaan vahvistu. Täällä oppii kyseenalaistamaan. Kriisivaiheesta voi kuitenkin selviytyä voittajana. Se saa aikaan sisäistä kasvua.”

SVEITSI ON LUTERILAISTUNUT

Suomenkielistä kirjallisuutta lukiessa tuntuu siltä, että kuluneen vuosikymmenen suurin teologisuonteinen kulttuuriteko on ollut luterilaisen etiikan erottaminen protestanttisesta etiikasta. Ainakin sellaisesta, josta **Max Weber** kirjoitti tunnetussa kirjassaan *Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki*. Sen perusajatuksen voisi tiivistää esimerkiksi näin: Työpaikka on ihmisen koti ja työtä on tehtävä silkasta velvollisuudesta, piti siitä tai ei.

Suomalaisessa keskustelussa protestanttiselle työetiikalle on esitetty lupaavia vaihtoehtoja. Esimerkiksi **Pekka Himasen** mielestä ihmisen ei enää tarvitse käydä töissä, vaan hän saa viihtyä siellä. Himanen luonnehtii tätä uutta asennetta työhön ”esiprotestanttiseksi” ja nimeää sen muodikkaasti ”hakkerietiikaksi”. Toiset tutkijat ovat taas onnistuneet viemään läpi ”jälkiprotestanttisen” ajatuksen, jonka mukaan erityisesti luterilaisessa ideaaliyhteisössä perhe ja muut hovit tulevat ensin ja vasta sen jälkeen mennään töihin. Muut protestantit, erityisesti sveitsiläiset kalvinistit, ovat työpaikoillaan lusmuilevia perhepinna-reita.

Hain viime joulun alla puolitoista vuotiaan poikani kanssa glögiä, tomaattisilakoita ja pipareita Lausannen moottoritien varteen rakennetusta ruotsalaisesta huonekalujätistä IKEA:sta. Emme maltaneet olla menemättä liikkeen ravintolaan maistamaan lihapullia. Samaan pöytään istui perussveitsiläinen kalvinistiperhe: isä, äiti ja kaksi vauvaa. Verkkaisesti alkanut pöytäkeskustelumme siirtyi pian lapsista ja ruotsalaisista

lihapullista sveitsiläisen nykykulttuurin erityispiirteisiin: korkeaan itsemurhaprosenttiin, heikkoon kansalliseen itsetuntoon ja lopulta protestanttiseen työkulttuuriin. Mutta eikö suomalainen kulttuuri-identiteetti rakennu juuri samoille yleistyksille? Melkein, muttei aivan. ”Jäimme vaimoni kanssa pois töistä juuri ensimmäisen lapsemme synnyttyä”, nelikympinen kalvinisti kertoo ja oudoksuu ihmettelyäni. ”Kotiin jääneet nuoret vanhemmat eivät ole täälläpäin kummajaisia”, hän selventää.

Syntyjään ranskalainen ja kaksi vuotta sitten Geneveen muuttanut katolinen pankkiiriyhtymäni kiroaa alaisensa, joka ilmoitti äskettäin jäävänsä pysyvästi kotiin kesäkuussa. ”Sveitsiläiset ovat laiskureita eivätkä he tiedä, mitä työnteko merkitsee!” Katolinen pankkiiri valistaa minua uudesta kotimaastaan: 1900-luvun alussa perunoita ja sotilaita maailmalle tuottaneesta maatalouskulttuurista, josta kehittyi nopeasti jokseenkin sisänpäin lämpiävä ja kohtuullisen varakas eurooppalainen valtio. Kerron ystävälleni, että sama määritelmä sopisi Suomeenkin. Samalla mieleeni tulee joukko muitakin stereotypioita: vinovietiset ruotsalaiset, italialaiset taskuvargaat ja saksalaiset natsit.

Palataan alkuun: Protestanttisen työetiikan vaihtoehtoiksi kehitetyt esi- ja jälkiprotestanttiset mallit ovat sinänsä kiinnostavia ja maailmalla tunnettuja. Nähtäväksi jää, onnistuvatko ne vakuuttamaan sveitsiläisen perusprotestantin siitä, että juuri hänen velvollisuutensa on asua työpaikalla eikä viihtyä siellä.

H
Y
P
P
Ä

MISKA MÄNTYMAA TUTKII HYPPÄÄMISTÄ

Tanskalaisen filosofin Sorgen Kierkegaarin mukaan kristityksi tullaan hyppäämällä uskoon. Ihminen saattaa tietää etukäteen mitä kristinusko on, mutta ei millaista on olla kristitty. Hyppiminen on siis riskaabelia hommaa: Etukäteen ei voi tietää mitkä menetykset tai voitot kristittyä kohtaavat.

Mikä sai sinut kiinnostumaan Kierkegaardista?

20

Kierkegaardin teologia on elämää riipivää teologiaa, siksi se kiinnostaa. Kierkegaardin mukaan kristinuskon sisäiset jännitteet ja vastakohtaisuudet on tunnustettava jos tahdotaan olla uskollisia kristinusko aidolle olemukselle. Kierkegaardissa kiinnostaa siis hänen näkemyksensä kristinuskosta. Hän ei pyri kutistamaan uskoa johonkin muottiin tai selittämään jotain pois. Kristinuskon sisältö saa merkityksensä vasta kun sillä on kosketuspintaa ihmisen todellisuuteen.

Entä miten Kierkegaardin teologia riipii sinun elämäsi?

Kierkegaardin käsitys uskosta liittyy ihmisenä kasvamiseen, siksi siihen on helppo samaistua. Kierkegaardin mukaan ihminen voi olla persoonallisessa suhteessa Jumalaan vasta kun hän on rehellisesti kosketuksessa omaan itseensä. Kääntöpuoli on se, että ihminen löytää minuutensa vasta suhteessa Jumalaan. Omassa elämässä itseksi tuleminen on merkinnyt keskittymistä siihen mitä olen sen sijaa, että miettsin mitä tahtoisin olla. Koska Jumala on sitoutuneen keskeneräisyyteeni, vapaus ei olekaan enää omien rajojen ulkopuolella vaan niiden sisällä.

Entäs usko Jumalaan? Löytyykö sekin ihmisestä itsestään vai pitäisikö uskoa tavoitella kurkottamalla taivaaseen?

Yksilön minuudeksi tulemiseen vaikuttavat hänen omat valintansa. Se miten tietoinen hän suostuu itsestään olemaan. Uskon syntymiseen taas vaikuttavat Kierkegaardin mukaan sekä ihminen että Jumala. Usko ei ole kehityksen tulos vaan sisäinen muutos. Jumala antaa ihmiselle edellytykset uskoa, mutta vaatii ihmistä hyppäämään, eli ottamaan ratkaisevan askeleen suuntaan tai toiseen. Tämän ihminen tekee tai jättää tekemättä yksin.

TEOLOGI ON ASIANTUNTIJA

Yliopistoissa koulutetaan asiantuntijoita yhteiskunnan ja työelämän palvelukseen. Monilla koulutusaloilla ammatillinen orientaatio onkin aika selvä. Kyllähän aina tarvitaan virkamiehiä, opettajia, taloustieteilijöitä, diplomi-insinöörejä ja muita. Asiantuntija lienee sellainen, joka osaa tehdä jotakin mitä muut eivät, mutta jota kaikki tarvitsevat. Tai sellainen, joka osaa sanoa maailmasta jotakin, jolla on merkitystä kaikkien kannalta, mutta jota ei välttämättä muista näkökulmista huomaa. Asiantuntija siis vie keskustelua ja yhteisöä eteenpäin.

PUHEENJOHTAJALTA

Teologian maisteri on teologian asiantuntija. Uskonnolliset yhteisöt ja kirkot tarvitsevat tietenkin teologeja, mutta meidän alamme asiantuntijoista voi varmasti olla hyötyä laajemminkin. Mutta miten? Mitä ainutlaatuista teologi osaa?

Uskon, että teologin asiantuntijuuteen kuuluu yhteisön arvojen tarkastelu. Kuten tiedämme, kaikki yhteisömme ratkaisut ja rakenteet ovat oikeita vain jostakin näkökulmasta. On tärkeää tarkastella kriittisesti tätä näkökulmaa. Ei ole yhdentekevää, millaisia arvoja yhteisöjemme teot ja rakenteet heijastelevat. Asioihin vaikuttaminen onkin sitten jo vaikeampaa. Ei ole helppoa parantaa maailmaa vaikka olisi oikeassakin. Mutta minä uskon, että sekin on mahdollista.

Janne Keränen

Maailma tarvitsee esikuvia. Kansoilla on suurmiehiä, kirkoilla paaveja, piispoja ja pyhimyksiä. Suuret esikuvat edustavat yleensä uudenlaista ajattelua, maailman muuttumista. Kulttuurien ja yhteiskuntien todelliset muutokset perustuvat kuitenkin siihen, että suuri joukko ihmisiä haluaa seurata esikuvia, omaksua uudenlaisen ajattelutavan ja vaikuttaa sen puolesta omalla paikallaan. Hyvä esimerkki tästä ovat 1800-luvun lopun suomalaiset ylioppilaat, mikä käy ilmi Tarja-Liisa Luukkasen teologian ylioppilaiden historiaa käsittelevästä tutkimuksesta. Nuoret opettajat, lääkärit, papit ja muut maisterit muovasivat suomalaista yhteiskuntaa ruohonjuuritasolla.

Yhteiskunnan muuttaminen paremmaksi on nähdäkseni juuri sitä palvelemista, johon meitä yliopistossa koulutetaan. Nyky-yhteiskuntakin voi muuttua, jos muutos lähtee tarpeeksi alhaalta. Arvoihin voi vaikuttaa ehkä parhaiten omalla esimerkillä. Minä haluaisin, että meidän sukupolvemme vaikuttaisi ihmisen arvon puolesta. Ja että oppisimme elämään asenteita uudenlaisiksi.

Se vasta olisi asiantuntijuutta.

AINOA VAIHTOEHTO

Kutsumus oli minulle pitkään vaikea sana. Oliko se kutsumusta, kun 17-vuotiaan lukiolaistytön päähän pälkähti eräänä kesälomapäivänä, että minustahan voisi tulla pappi? Seurakunnan nuorisotoiminta oli tehnyt vaikutuksen. Sen tarjoama ihmiskäsitys, elämänmalli ja maailmankatsomus olivat jotain sellaista, jonka nimissä halusin itsekin tehdä työtä. Halusin kasvattaa tähän maahan fiksuja ja ajattelevaisia kansalaisia, joille maailma ei olisi lohduton paikka. Halusin opettaa ihmisiä elämään toistensa kanssa.

Oliko se kutsumusta, kun vielä aloittelevana teologian ylioppilaanakin ajattelin, että papin ammatti sopisi minulle? Halusin tehdä papin työtä käytännössä, pitää puheita, laulaa, esiintyä. Jakaa ihmisten juhlaa ja arkea, iloja ja suruja. Elää elämän ytimessä. Olla korva ja olkapää. Halusin pohdiskella ja keskustella. Olla esimerkki ja yhteiskunnallinen vaikuttaja. Halusin pappilan ja papin perheen, joka kävisi sunnuntaisin jumalanpalveluksessa koko porukalla.

Ensimmäisenä kesäteologikesänä Huovisen "Pappi?" -kirja jäi kesken, kun seurustelusuhde alkoi. Toisena kesänä jouduin keskelle vierasta herätyskristillisyyttä ja ymmärsin, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piirissä pyörii hyvin erilaisia sanansaattajia. Televisiossa tädit päivittelivät, kun papitkaan eivät usko niin kuin opettavat. Tajusin pappiskoulutuksen paradoksin: ensin tutkitaan kriittisesti, sitten julistetaan evankeliumi puhtaasti ja toimitetaan sakramentit oikein. Teologisessa tiedekunnassa käsitys kristinuskosta räjähti käsiin. Se, mikä joskus oli yksinkertaista ja selkeää, olikin tämän ja tämän teologin mielestä tätä ja tätä. Oman linjan etsintä alkoi. Tajusin, että sitäkin varmasti joku vastustaa.

Kolmantena kesänä rippileirillä kristinuskon asiat avautuivat itsellenikin uudella tavalla, mutta en vielä kukaan tullut uskoon. Minä olin kasvanut uskoon, johon kuului epäily. Se oli jotain ihan muuta kuin tieto ja jotain hyvinkin samaa kuin luottamus. Mutta voiko tehdä työtä jonkin sellaisen nimissä, jonka olemassaolosta ei ole ollenkaan varma? Papit lupaavat elää esimerkillistä elämää. Pappi

ei saa asua avoliitossa tai olla homoseksuaali. Piispa petti, kirkkoherra hakkasi, toinen heitti vaatteet pois kesken rippikouluoppitunnin ja kolmas kävi Alkossa. Ja tädit kiemurtelevat sukkahousuissaan. "Papitkin elävät ihmisten maailmassa", joku väläytti televisiossa. Mistä lie ulkoavaruudesta tulleet? vähemmästäkin pelottaa tuollaiseksi muukalaiseksi ryhtyä. Ja vaikka seurakuntalaisten enemmistö hyväksyisikin, saa sitä hyvällä tuurilla työtoverikseen jonkun, joka ei suostu yhteistyöhön. Naisen kanssa.

Neljännän opiskeluvuoden syksyllä päädyin etsimään itseäni Papiston päiviltä. Selväksi tuli se, että papeilla on vaikeaa. Pappuus on rankkaa – ympäröivä maailma vaatii koko ajan lisää, perhe kärsii, oma spiritualiteetti on kadoksissa. Selvisi jotain muutakin: ei minulle ole muita vaihtoehtoja.

LAURA LIIKANEN

Kirkko ja yliopisto

Suhteessa ollut ylä- ja alamäkiä

Laura Liikanen

Antaako akateeminen koulutus parhaat eväät papin työhön? Siinä missä toiset ovat kokeneet historiallis-kriittisen raamatun tutkimuksen vahingoittavan tulevien pappien suhdetta Jumalan sanaan, toiset ovat toivoneet kirkon antavan enemmän omaa koulutusta yliopistokoulutuksen vastapainoksi. Vaikka nykyinen systeemi saa aika ajoin kritiikkiä, näyttää kuitenkin siltä, että siihen ollaan tyytyväisiä kirkon puolella.

KUHERRUSKUUKAUSI JA ENSIMMÄINEN KRIISI

24

Kirkkohistorian professori **Simo Heininen** muistuttaa, että Luterilaisella puolella papit on aina koulutettu yliopistoissa. Eikä Järjestelyssä nähty ongelmaa silloin, kun kirkko ja valtio olivat sama asia. 1600-luvulla kaikki teologit olivat pappeja ja tiedekunnan opettajat istuivat samalla tuomiokapitulissa. Yhteys katkesi, kun yliopisto muutti Helsinkiin ja tuomiokapituli jäi Turkuun. Nykyään kirkko ja yliopisto ovat säädösten tasolla erillään, eikä Helsingin yliopiston statuuteissa ei ole mitään määräystä siitä, että tiedekunnan pitäisi sitoutua johonkin tunnustukseen. Tiedekunta on täysin vapaa kirkon valvonnasta, eikä opettajien tarvitse kuulua mihinkään uskontokuntaan. Käytännössä tiedekunnan ja kirkon suhteet ovat melko hyvät. Puolet piispoista on tiedekunnan dosentteja ja kirkko on asettanut teologian maisterin tutkinnon pappisvihkimyksen minimivaatimukseksi. Kirkko tietenkin katsoo, ettei se ole mikään itsestäänselvyys, että joka ainut maisteri pääsee kirkon virkaan. Kirkko ottaa itse sen vastuun, Heininen huomauttaa.

Kirkon ja kristinuskon vaikutus näkyy kuitenkin tiedekunnassa. Kirkkohistorioitsija muistelee, miten 60-luvulla pelättiin, että 'suuri harhaoppinen' **Aarne Siirala** olisi tullut dogmatiikan virkaan. Tuolloin kolme piispaa, **Olavi Kares**, **Osmo Alaja** ja **Eero Lehtinen**, esittivät kirkolliskokouksessa aloitteen, että Suomessa pitäisi muiden pohjoismaiden tapaan olla seurakuntatiedekunta. Vakavasti otettavia muutosehdotuksia, ei Suomessa kuitenkaan ole esitetty, koska nykyisen systeemin on katsottu toimivan. Sen sijaan on pohdittu, pitäisikö kirkolla olla oma laitoksensa tiedekunnan sisällä. Toinen kysymys jota mietitään on se, kuuluvatko soveltavat harjoitukset tiedekunnalle vai kirkolle. 60-luvulla toinen keskustelua aiheuttanut tapahtuma oli dogmatiikan professori **Osmo Tiililän** eroaminen kirkosta. Kirkosta ero oli protesti: Tiililä katsoi, että kirkko oli maallistunut. Silloin pohdittiin voiko papiston kasvattaja olla eronnut kirkosta. Asiasta teetettiin lausuntoja juristeilla. Heininen opiskeli itse tuolloin ja muistaa, että asia puhututti kovasti. Tiililää arvostettiin hurskaana miehenä ja oppineena teologina, mutta oli sen verran vaikea henkilö, että joutui riitoihin kaikkien kanssa. 60-luvulla ongelma ei ollut niinkään kirkon, vaan yliopistomaailman suhtautuminen teologiseen tiedekuntaan. Muualla yliopistossa katsottiin, että tämä tiedekunta on täysin epätieteellinen ja turha, kirkon etäispääte jossa veisataan virsiä ja ollaan muuten ahdasmielisiä.

MALTILLISIA KESKUSTELU JA YHTEISESTÄ TULEVAISUUDESTA

Heininen ei muista, että sellaista keskustelua olisi ollut joka olisi vaikuttanut tiedekunnan linjanvetoihin tai tiedekunnan ja kirkon väleihin. On tosin käynyt niin, että professoria vastaan on nostettu harhaoppisuus kantelu tuomiokapituliin. Näin kävi Eksegetiikan professori

Räisäselle, mutta asia ei johtanut jatkotoimiin. Räisäsessä nähtiin tulevan esille repivä raamatunkritiikki ja hän esiintynyt itsekin provosoivasti. Ongelmana on aina ollut nimenomaan eksegetiikka. Tieteellisen eksegeesin linja on aina ollut kiistelty asia. Lähinnä viidennen herätysliikkeen taholta on kuulunut sellaista kritiikkiä, että täällä koulutetaan halveksumaan Jumalan sanaa, kertoo Heininen. Professorin mukaan myös pappisseminaarissa on omat ongelmansa, mitkä johtuvat tarkasta valvonnasta. Jos katolilainen teologi opettaa sellaisella tavalla, mikä ei miellytä Vatikaania, hänet pannaan opetuskieltoon.

Porvoon piispan Erik Vikströmin taannoista väitettä siitä, että kirkon rappio on alkanut Helsingin teologisesta tiedekunnasta, Heininen ei noteeraa. Kirkon koulutuskeskuksen johdossa ovat olleet nykyisistä piispoista **Wille Riekkinen, Juha Pihkala** ja **Simo Peura**. Heininen ei usko, että muut piispat ovat olleet kovin innoissaan Vikströmin lausunnoista. Siksi keskustelukin lienee ollut aika rauhallista. Lehtien sivuilla on kuitenkin ehditty pohtia myös sitä, pitäisikö kirkon alkaa harkita pappiskoulutuksen uudistamista. Järjestyisikö vuoden tai kahden mittainen kirkon oma lisäkoulutus maisterintutkinnon päälle? Heininen epäilee rahoituksen löytymistä. Tiedekunnan jokaisen tutkinnonuudistuksen yhteydessä on keskusteltu siitä, eikö olisi järkevää siirtää käytännölliset harjoitukset kirkolle. Kirkko ei ole ollut halukas niitä ottamaan. Kirkko on katsonut ettei sen järjestämä koulutus olisi välttämättä yhtään parempi, mutta tulisi maksamaan valtavasti. Kirkon koulutuskeskukseen Järvenpäähän olisi niin ikään vaikea kuvitella kokonaista teologi-ikäluokkaa yhdellä kertaa.

KRISTINUSKO ELÄÄ YHTEISKUNNAN JA KIRKON SUHTEESSA

Heininen ei ymmärrä väitettä, jonka mukaan kriittisyys heikentäisi pappien suhdetta Jumalaan. Ei usko sen takia häviä, että Raamattua tutkitaan tieteellisesti. Eikä mikään valtavirran kirkko edes opeta sellaista fundamentalismia, jota parhaillaankin on tarjolla. Puhetta kirkon rappiosta on ollut Paavalin ajoista lähtien. Heinisen mielestä Suomen kirkko ei ole mikään rappiolla oleva laitos, päinvastoin. Kirkko voi tänään hyvin. Parikymmentä vuotta sitten henkinen ilmapiiri oli toinen. Silloin uskottiin vielä, että Taivasten valtakunta tulee maan päälle Neuvostoliitosta. Kirkko edusti yhteiskunnassa taantumusta. Sosialismin romahdettua uskonnon asema on korostunut maailmanlaajuisesti ainakin islamin nousun myötä. Kirkkohistorioitsija arvioi, että kristinuskon asema esimerkiksi mediassa huomattavasti parempi edellisellä vuosikymmenellä. Vielä 90-luvulla *Helsingin Sanomien* joulu- ja pääsiäisnumerossa oli säännöllisesti sivun, parin kirkonvastainen juttu, aina. Ei ole enää ollut, linja on muuttunut selvästi. Kirkollisia asioita otetaan esille myönteisessä mielessä. Nykyään johtavat piispat ovat pystyneet pitämään kristinuskoa aika positiivisesti esillä.

Vikströmin ja Heinisen käsitykset siitä, mitä on kirkon rappio poikkeavat toisistaan. Porvoon piispaa nimittäin näyttää huolestuttavan se, että kirkko sulautuu liikaa nykymenoon. Se jännite on tosin Heinisenkin mielestä aina olemassa. Tietyissä asioissa on kuitenkin kerta kaikkiaan pakko olla mukana. Kirkkohistorioitsija tietää, että ajat muuttuvat peruuttamattomasti. Ei voida mennä takaisin puolen vuosisadan takaiseen systeemiin ja sanoa, että näin sinun täytyy elää. Jos elät avoliitossa, sinua ei vihitä, kyllä tällaisia vielä esiintyy. Mutta ei se vaan käy.

NÄKÖKULMA: KIRKKO & YLIOPISTO

STI TARJOAA TEOLOGILLE 'RAAMATULLISTA' OPETUSTA

80 -luvulla, kun teologista tiedekuntaa syytettiin epäraamatullisesta opetuksesta, perustettiin teologinen opinahjo jossa Raamatun auktoriteettia Jumalan Sanana ei kyseenalaisteta. Suomen teologinen instituutti pitäytyy opetuksessaan Raamattuun ja Suomen evankelisluterilaisen kirkon tunnustukseen. Kaisaniemessä sijaitsevilla tiloissa pidettävillä kursseilla on voinut kevään aikana syventyä esimerkiksi Uuden Testamentin teologiaan ja Raamatun tulkintaan. Tiistai iltapäivisin on käyty läpi, STI:n pääsihteeri Leif Nummelan johdolla Raamatun pelastushistorian juonta. Seminaarissa opiskelijan on ollut mahdollista pohtia Astrobiologian haastetta teologialle. Kristillisten järjestöjen perustama opinahjo haluaa tukea teologian opiskelijoita sekä opiskelussa, että hengellisessä elämässä.

Tutustu lähemmin osoitteessa www.teolinst.fi

**ERILAINEN
AIKAKAUSLEHTI**

Suomen Lähetysseuran sanomat
Kertoo lähetys- ja kehitysyhteistyöstä
sekä monikulttuurisuudesta.

Opiskelijatarjous 30,- /11 nroa
Tutustumistarjous 14,- /4 nroa

Tilaukset: www.mission.fi/lahtetysssanomat
Suomen Lähetysseura / lehtitoimisto, PL 154, 00141 Hki
puh: (09) 129 7317

**SUOMEN
LÄHETYSSEURA**

26

SAAKO KYYPHYNYEN KIELEN KUTIAMAAN?

Osallistu keskusteluun kirkon uskosta ja teologian opiskelusta, tai kerro mitä olet mieltä lehdestä.

Lähetä lyhyt ja ytimekäs puheenvuorosi osoitteeseen: tyt-kyyhkyenen@helsinki.fi

Terävimmat näkökulmat ja kannustavimmat palautteet syksyn Kyyhkyseen!

OPETTAJA TARVITSEE IMPROVISOINTIKYKYÄ ROHKEUTTA

27

Ilona Kautto Tuore uskonnonopettaja Ilona Kautto istuu pöytään nauravana ja tyytyväisen oloisena. Kassissa komeilee kirpparilta löytynyt turkki ja nenällä tyylikkääät valkoiset silmälasit. Ilmeessä on pilkettä, huumoria ja määrätietoisuutta.

27-vuotias Ilona valmistui uskonnonopettajaksi viime vuoden joulukuussa. Tämän vuoden alku on vierähtänyt yläasteen opettajana Vuosaassa Tehtaanpuiston yläasteella, ja uraansa aloitteleva opettaja vakuuttaa myös viihtyneensä siellä. Mitä, eikö yläaste olekaan kaikkien opettajien painajainen? ”Monilla on se käsitys, että yläaste, karseeta. Lukiossa on helpompaa, yläasteella on ganstameininki. Niin voi olla jonkun opettajan tunnilla, mutta se riippuu ihan opettajasta”.

Selvästikään Ilona Kauton tunneilla ei vallitse gangstameininki. ”Yläasteelta on hyvä aloittaa, saada ala haltuun. Olen tässä vaiheessa enemmän yläasteen ope,” hän pohtii.

Ilona tiesi haluavansa opettajaksi jo aloittaessaan opinnot teologisessa tiedekunnassa. Takaisku oli hirveä, kun opettajalinjan ovet eivät avautuneetkaan ensi yrittämällä. ”Jännitin liikaa pääsykokeissa, enkä ollut oma itseni. Kolmeen vuoteen sen jälkeen en uskaltanut hakea uudelleen. Vasta kun pääsin sisään, opiskelutahtikin normalisoitui ja opiskelut alkoivat sujua”. Uskonnondidaktiikan opinnot olivat opettajan identiteetin muodostumisen kannalta tärkeitä, mutta opettajan arjen näkökulmasta Ilonan mielestä turhan teoreettisia. ”Opettajankoulutus antaa joitain vinkkejä työhön, mutta ei vastaa todellisuutta. Jos ei ole sijaisuuskokemuksia, voi olla vaikeata ekalla Harjoituskerralla, Ilona toteaa. ”Teologisen peruskurssit opettajan on hallittava hyvin, suoritus ei riitä, vaan sisältö on osattava, Ilona muistuttaa opettajaksi aikovia ja tunnustaa opetelleensa itse kurssit vasta nyt kunnolla. Opiskeluihin kului yhteensä 8 vuotta, mutta hidas opiskelutahti ei ollut pahasta. Niiden aikana Ilona ehti tehdä paljon opettajan sijaisuuksia. ”Hetkeäkään aikaisemmin en olisi voinut mennä kokopäivätyöhön. Uskonnonopettajana tarvitaan elämäkokemusta, syvyyttä ja aitoutta. Opetan paljon esimerkkien ja tarinoiden kautta, ja oppilas kyllä aistii, onko ope aito. Kahdeksannen luokan kurssin aiheena on etiikka. Silloin puhutaan kuolemasta ja kriiseistä. Oppilaat huomaavat, onko opella hajua siitä mistä puhuu”, Ilona kertoo.

"Yläastelaiset ovat lukiolaisia viattomampia ja innostuvat asioista. Heissä on vielä lapsen intoa, he jaksavat innostua vaikka piirtämisestä ja askartelusta. Lukiolaisissa on jo enemmän varauksellisuutta ja passiivisuutta", hän miettii kouluasteiden eroja. Kuvauksen perusteella voisi luulla, että Ilona opettaa hyvämaineisen eliittikoulun kasvatteja, mutta niin ei suinkaan ole.

"Viime vuonna opetin parempitasoisessa koulussa. Vuosaaressa oppilaat ovat heikompia, eivät niin koulu-orientoituneita. Odotukset olivat edellisen koulun perusteella korkealla, ajattelin toteuttavani mahtavia projekteja. Nyt olen sopeutunut tilanteeseen. Opetus on sopeutettava tilanteeseen, tultava tavoitteissa vastaan. Paljon aikaa kuluu kaitsemiseen, hoivaamiseen ja huolehtimiseen. Kasvattaminen on 50 prosenttia työstä. Se on raskasta, jos on heikompia luokkia." Ilona ei kuitenkaan vaikuta heikomman oppilasjoukon masentamalta, vaan pursuaa intoa työstään. "Tämä on ensimmäinen työ, jossa herään aamuisin innoissani, enkä laske päivän päätteeksi ansaitsemaani rahaa", hän toteaa.

Nykyään uskonnon opetuksessa erilaisten elämäntapojen, kulttuurien ja katsantokantojen ymmärtämys on keskeistä. Suvaitsevaisuus on Ilonan mielestä yksi tärkeimmistä uskonnonopetuksen antamista eväistä peruskoululaiselle. "Kun menee ulkomaille, ymmärtää, miksi joku näyttää tietynlaiselta. Elämäkatsomus ja ajattelutaidot kehittyvät", Ilona summaa uskonnonopetuksen hyötyjä. Mutta mitä nykyajan yläasteen uskontotunneilla sitten tapahtuu?

"Kursseja on kolme: ensin maailmanuskonnot, sitten kirkkotieto ja kirkkohistoria ja lopuksi etiikka. Mulle on tärkeää, että tunneillani on mukavaa ja rentoa. Yllätyksellisyys on tärkeää, että oppilaat pysyvät kiinnostuneina. Parasta palautetta, mitä olen oppilailtani saanut, on että tunneillani on hauskaa mutta rauhallista, ei mölinää. Suurin onnistumisen mittari on se, että oppilas on innoissaan vaikka saisi tunnilla valmiiksi vain pienen läpyskän". Oppilaita kiinnostaa tietenkin myös opettajan vakaumus. Moni on kysynyt perusluterilaiselta Ilonalta, ootsä helluntailainen tai lestadiolainen. On tärkeää, että Ilonalla on eri herätysliikkeisiin kuuluvia tuttuja ja ystäviä, joiden elämästä voi kertoa. Käsitys ei silloin jää stereotyyppiseksi tai paperinmakuiseksi. "Oma vakaumus on tärkeää jättää taustalle opetuksessa, ja pystyä olemaan mahdollisimman tasapuolinen", Ilona tuumii.

Tämä on ensimmäinen työ, jossa herään aamuisin innoissani, enkä laske päivän päätteeksi ansaitsemaani rahaa

Ilona Kautossa on luontaista kasvattajan vikaa. Hän valmistautuu opetukseen huolella ja miettii, miten voisi kehittää opetustaitojaan. "Olen armollinen itselleni ja yritän ottaa ekat vuodet oppimiskokemuksena. Kokeilen erilaisia ideoita ja pidän muistikirjaa. Moni ajattelee, että kerran kun kurssin suunnittelee, sen voi vetää aina samanlaisena. Se ei kuitenkaan ole mielekästä, eikä käytännössä edes onnistu. Erilaisten oppilaiden tunteminen ja aistiminen on tärkeää. Open työ ei jää kouluun, vaan siitä näkee uniakin. Tv:tä, lehtiä ja maailmaa on seurattava jatkuvasti, mutta se ei haittaa minua, teen sen mielelläni. Ennen valmistumista luulin olevani täydellisempi opettaja, mutta käytännön työssä oppii, että kehittymistä on", Ilona paljastaa metodeistaan. "Mottoni on: tieto lisää ymmärrystä, ymmärrys suvaitsevaisuutta ja suvaitsevaisuus rauhaa. Tietenkin tieto lisää myös tuskaa", Ilona heittää ja nauraa päälle.

Riikka Lindström²⁹

kuva Antti Kiuru

Runsas valikoima vieraskielisiä Raamattuja.

Kaikista tuotteista opiskelijoille
alennukset -15 %. Tervetuloa!

SUOMEN PIPLIASEURA

PL 173, Kauppiaankatu 7
00161 HELSINKI

Puhelin (09) 612 93520

Faksi (09) 612 93511

myynti@bible.fi, www.bible.fi

Piplia
Suomen Piipiaaseura

Pappeus on elämää kaikkivaltiaan työyhteisössä

AtteTahvanainen

Pappina oleminen ei ole rooli, vaan minä olen koko ajan pappi. Se on yksi osa minua, mutta samalla olen myös muuta, toteaa Anna-Kaisa Tenhunen.

P

Papin työ vaikuttaa kaikkea muuta kuin tavalliselta - ja varmaan olisi helpompiakin tapoja tienata leipänsä. Mutta papin työssä ei taidakaan olla siitä kyse. Helsingin hiippakunnan piispa **Eero Huovinen** toteaa kirjassaan *Pappi?*, että lähtökohta papin työssä on erittäin haastava. Papin "pahin paini" on Huovisen mukaan sitä, että on yhtä aikaa sekä Jumalan että ihmisten palvelija. Pappi edustaa Jumalaa ihmisille. Ihmiset odottavat papilta vankkaa uskoa, vastauksia uskosta ja Jumalasta sekä ennen kaikkea esikuvana olemista. Pappi ei kuitenkaan ole muuta kuin ihminen, salatul Jumalan ja seurakuntalaistensa edessä. Tämä on papilla lähtökohtana.

Kutsuin kahville 27-vuotiaan Anna-Kaisa Tenhusen, joka on työskennellyt vuoden päivät seurakuntapastorina Vantaalla Hakunilan seurakunnassa. Hymyilevä ja puhelias pastori toteaa ensimmäisen vuoden sisältäneen paljon. "Työssä näkee niin omituisia ja erilaisia elämäntarinoita ja elämäntilanteita, että kyllä se vaan pistää miettimään sitä, mistä tämä kaikki johtuu. Pappina oleminen on tehnyt musta muun muassa yhteiskuntakriittisemmän", hän toteaa mietteläänä.

PAINIA PAPPINA?

Tenhusen mukaan Huovisen kuvailemaa papin painia kuitenkin helpottaa viran tuoma asema. "Musta on vapauttavaa olla pantapaita päällä. Mun ei tarvitse esitellä ja kertoa, mistä mä tulen ja mikä mä olen. Se suojaa samalla paljon mua itseäni. Tenhunen ei ole kokenut ennakoasenteita siitä, minkälainen hänen tulisi olla, kun hän esiintyy pappina. Hän on aina ollut oma itsensä. Se on hänen mukaansa myös ainoa tapa tehdä työtä. Hän nostaa esiin viime tapaninpäivänä sattuneen Kaakkois-Aasian tsunamin yhteydessä tehdyn työn. "Sen yhteydessä on tullut eteen paljon surua, epätoivoa ja ahdistusta. Se todella on työtä, johon ei yliopistossa saa valmiuksia. Mulla on kuitenkin sellanen olo, että se riittää, kun mä olen pappina paikalla auttamassa niin kuin voin, omana itsenäni."

Tenhunen korostaa, että papin tärkein työväline on hänen oma persoonansa. Silti, vaikka Huovinen toteaa kirjassaan, että pappi joutuu myös kätkemään oman minänsä saadakseen sanoman aidosti perille. Ilman sitä pappi "ei anna Herran puhua tekstinsä kautta, vaan kokeilee: miellytänkö minä 'rakasta' yleisöäni", Huovinen kirjoittaa. Jotta pappi voisi sitten altistaa oman persoonansa kuitenkin tuhoamatta sitä, hän tarvitsee itsetutkiskelua. Vain jos oppii tuntemaan omat heikkoutensa, voi tuntea myös omat vahvuutensa, kirjoittaa Huovinen.

Samoilla linjoilla on Tenhusenkin korostaessaan itsetuntemuksen tärkeyttä. Onko papin työ sitten kutsumusta? "Mä arvasin, että sä kysyt tota", hän nauraa, mutta vakavoituu pian pohdiskelemaan. "Mulle kutsumus on aina ollut vaikea sana. Mä kuvaaisin sitä niin, että mulla on halu olla kirkon työntekijä ja se on mun kutsumus. Ja kun tässä työssä on, niin koko ajan pappisidentiteetti kasvaa", hän muistuttaa. Tenhusen päätös pappeudesta syntyi opiskelun edetessä. Kyse oli alun perin puhtaasti kiinnostuksesta teologiaa kohtaan. "Joka päivä vaihtui mielipide. Ei ollut mikään tavallaan varmaa. Mä tiesin itsekin, että minusta tulee pappi, vasta siinä vaiheessa, kun siitä tuomiokapitulissa virallisesti päätettiin", Anna-Kaisa muistelee. "Eikä mulla ole mitään uskonnollista kokemusta tai hengen johdattamisen tunteita papiksi päätykseni taustalla, seurakuntatyöhön meneminen on vain ollut mulla vahvasti koko ajan

S

mielessä.” Usko on papin työssä Tenhuselle kuitenkin lähtökohta. Tenhunen ajattelee Huovisen tapaan, että pappi on uskossaan esikuva seurakuntalaisille, samalla hän on kuitenkin vierellä kyselijä ja kanssaihminen.

ISOT KORVAT JA PIENI SUU

Kysyessäni, muuttuiko kuva papin työstä työhön siirtymisen jälkeen, muistaa Tenhunen opiskeluajan kesäteologin työn. ”Kuva, joka sieltä tuli, oli ihan hirveä. Aina kesän jälkeen ajattelin, että ei vitsi, tää on ihan sairasta. Sitä oli ’riippikoulukehäraakki’ ja näki vain pienen osan koko työnkuvasta”, hän muistelee huvittuneena. Tenhunen on helpottunut siitä, ettei mieleen muodostunut stereotypia papista ole pitänyt paikkaansa: hänen ei tarvitse olla ”mikään supertyyppi”.

Tenhunen näkee teologisen tiedekunnan hyvänä koulutus pohjana papin ammattiin. Se, että teologinen tiedekunta ei valmenna pelkästään pappeuteen, vaan on samalla tiedettä ja kriittistä tutkimusta, on Tenhusen mukaan hyödyllistä papin työtä ajatellen. ”Mä olen ollut todella kiitollinen opiskeluista, koska tiedekunnasta saatu pohja on sellainen, johon voi aina uudestaan palata. Se luo samalla myös laaja-alaista ajattelua”. Haaste Tenhusen mukaan on kuitenkin tuoda laaja tietämys tavalliselle seurakuntalaiselle ymmärrettävästi esiin. ”Turha on ruveta puhumaan sivistyssanoilla ja brassailemaan tietämyksellä, siitä ei hyvä seuraa”, hän toteaa.

”On saanut huomata, että etenkin ihmistä kunnioittava asenne ja lähestyminen samalla tasolla ovat niitä tärkeimpiä. Samoin välillä kyllä aika isot korvat pitää olla – ja pieni suu. On tärkeää hyväksyä ihmiset ja heidän elämänvalintansa sellaisenaan. Paheksuminen ei ole meidän tehtävä”, summaa Tenhunen.

Mä tiesin itsekin, että minusta tulee pappi, vasta siinä vaiheessa, kun siitä tuomiokapitulissa virallisesti päätettiin.

31

Tähän liittyen kirkolla on myös haasteita: ”Tärkeää olisi selkeyttää kristityn identiteettiä: mitä kristittynä oleminen oikeasti tarkoittaa. Sitä keskustelua tulisi pitää enemmän yllä”, Tenhunen muistuttaa. Myös kirkon ja pappien mukana olo ihmisten jokapäiväisessä elämässä on tärkeää. ”Kyllä pappien pitää liikkua siellä, missä ihmiset elää. Sitä ajattelua mä en ymmärrä, että meidän pitäisi linnoittautua johonkin kirkonmäelle”, hän toteaa.

Tenhusen puheesta välittyy selkeä kuva pappeuden perustasta: papilla on oltava halu palvella ja auttaa ihmisiä. Hän korostaa Huovisen tapaan, että papilla on oltava myös halu olla pappi 24 tuntia vuorokaudessa, siihen sisältyvine hyvine ja huonoine puolineen. Kuitenkin, jotta tämä taakka ei tulisi liian suureksi, on myös muistettava papin ihmissyys. ”Ei papin roolin pidä kahlita ihmisen persoonaa ja normaalia elämää”, toteaa Tenhunen. Hän kokee toisten ihmisten tuomitsemisen todella ikävänä asiana. Esimerkiksi piispa Kantolan avioerosta noussut kohu oli erityisen sykkähdyttävä. Tenhunen kysyykin: ”Eikö me saada omassa elämässä epäonnistua?” Hän toteaa pian hiljaa: ”Pakkohan meidän on saada.”

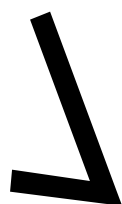

TILAA ILMAINEN NÄYTELEHTI

www.kotimaa.fi/lehdet

lisätietoja: www.musicmission.net

Kiinteä yh⁺ey^s

Tule siunatuksi
laulamaan kuulluksi
kuulemaan iloiseksi

Lähde vaikka näihin - ehdit myös moniin muihin:
Tule ja tööttää, Lööpät, Tuu pallolle, Jazzmessu,
TOP 20 lista, LIVE-klubi, Rippikoulukonsertti,
Alakko nää mua...

Ohjelma, ilmoittautumiset, majoittautumiset: WWW.KIRKKOPAIVAT.FI

OULUN KIRKKOPÄIVÄT PE 27. - SU 29.5.2005